

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : **DEM. L. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cci G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RENÉ DEMOQUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Profesor Universitar, Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticel Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membrii corespondenți pentru Polonia : **EMIL ST. RAPPAPORT**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-cl, Case com., Autorit.	1400lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

în lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 12/29

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimiță achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația revistei *Curierul Judiciar*, București, str. Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida Nr. . . . . Asemenea pentru comande de cărți.

S U M A R

— Amortizarea cekurilor de Dr. Găleşescu-Pyk ;
— Despre lucrul judecat în Dreptul privat Român, aplicabil în vechiul regat și provinciile ardelenne, Recenzie de Traian Alexandrescu ;

JURISPRUDENȚA:

— Inalta Curte de Casație S. Unite : *Ecaterina C. Croitoru cu Berman Elișcu* (Chirii. Formalitățile de plata chirii după legea specială din 22 Iulie 1921. Aplicabile numai în ipoteza că chiria este cherabilă).

— Curtea de Apel Buc. s. III : *Directia C. F. R. cu S. Singer* (Faliment. Sentință cu drept de opoziție. Introducerea opoziției înainte de legea accelerării. De când curge termenul de apel ? Art. 904 C. com. ; Art. 41 și 58 legea accelerării) ;

— Idem : *George Anghelescu cu Primăria București* (Primăria obligată pe cale de contencios de a da autorizație de construire. Neconformare. Cerere la aceeași instanță contra Primăriei de a fi condamnată la daune cominatorii. Admitere. Art. 7 legea Contenciosului Administrativ) ;

— Trib. Mehedintzi s. II : *Florea Priboi cu Primăria Mehedintzi* (Demobilizat împroprietărit de Primărie cu loc de casă. Acte depuse. Verificare. Aprobare. Act de vânzare. Acțiune în anulare pentru neîndeplinirea condițiilor. Respingere. Legea 17 Oct. 1921) ;

— Trib. Romanai s. II : *Gr. Catană cu P. Ciuciu* (Neidentificarea locului constituit dotă. în act. Vânzarea lui de către constituitorii dotei, altei persoane. Transcrierea atât a actului dotal cât și a actului de vânzare. Neopozabilitatea actului dotal noilor achizitori) ;

— Trib. Iași s. II : *Huscal Leibel și Mendel Bercovici cu Fiscul* (Taxe de înregistrare. Act de vânzare. Preț stipulat. Proces verbal de contravenție dresat de controlorul fiscal pe motiv că prețul fixat de părți a fi prea mic. Atacarea lui cu apel de către cei dați în contravenție. Admitere. Art. 61 și 89 legea timbrului), cu o Notă de avocatul Elias Grunberg ;

— Congresul Uniunii Avocaților.

AMORTIZAREA CEKURILOR¹⁾

Adeseori, în practică se întâmplă ca un cek să fie pierdut și găsit de o persoană oarecare, sau furat.

O serie de inconveniente pot rezulta, pentru trăgătorul sau beneficiarul titlului din cauza pierderii sau furării sale.

Cekul fiind însoțit de chitanța de plată, sau achitarea sa fiind inserată chiar pe titlu, cel ce a intrat în stăpânirea sa se poate prezenta la tras și, stabilindu-și identitatea prin acte false, să-l încaseze.

Plata, făcută în atari condițiuni, de tras, este valabilă. Trasul și-a îndeplinit obligațiile impuse de lege dacă a verificat forma externă a cekului și filiera girurilor. El nu a comis nici o neglijență și nu și-a călcat obligațiunile sale de verificare, prin urmare nu poate fi făcut responsabil.

Responsabilitatea cade asupra celui neglijent care a pierdut titlul.

Acestuia nu-i va rămâne, pentru despăgubirea sa decât o acțiune în daune contra celui ce a încasat cekul, cu desăvârșire iluzorie și ineficace în caz de insolvabilitate a acestuia.

În afară de acest neajuns există un altul, acela că titlul fiind pierdut realmente, nimeni nu-l prezintă la încasare și nici beneficiarul nu-și poate exercita drepturile decurgând din el, din cauza imposibilității de a-l exhiba.

Pentru a se înlătura aceste inconveniente, legiuitorul a căutat în materie cambială să pună la dispoziția purtătorului unei cambii, pentru a se împiedica plata titlului, circulația lui, și pentru a se da posibilitatea executării drepturilor decurgând din el, diferite mijloace.

Pe de o parte, în conformitate cu dispozițiunile art. art. 321 c. com., i-a dat dreptul să facă opoziție la plată, iar pe de altă parte, conform art. 355 c. com., i-a acordat posibilitatea să procedă la amortizarea titlului.

1) Această monografie face parte dintr'un studiu ce va apărea în broșură.

Aceste dispozițiuni sunt aplicabile și cekului, întrucât formează dreptul comun în materie de titluri la ordin.

La prima vedere și luat izolat art. 321 c. com., s'ar părea că dispozițiunile sale sunt suficiente pentru a se împiedica plata titlului, prin opoziția făcută.

Art. 1099 c. civ. rom. stabilind că plata făcută creditorului, fără sechestru sau opoziție la plată, e valabilă în privința creditorilor secheștrânți sau oponenți, ar părea că confirmă această soluție.

E o simplă iluzie.

În articolul 1099 e chestiunea de un sechestru sau o opoziție legal făcută, adică de o poprire.

O simplă opunere la plata extrajudiciară nu ar fi deci suficientă. Opoziția la plată nu e o poprire propriu zisă.

Art. 321 c. com. trebuie completat cu dispozițiunile cuprinse în art. 355 c. com. Opoziția are drept scop a se aduce la cunoștința tuturor debitorilor cekului furat sau pierdut că s'a procedat la amortizarea lui conform dispozițiunilor art. 355 c. com. (330 c. com. it.), așa încât atunci când purtătorul său se va prezenta la plată, să fie anunțat și să i se refuze achitarea.

Prin urmare opoziția poate îmbrăca orice formă. Cea mai practică e aceea a notificării.

Ea nu-și îndeplinește însă scopul urmărit de a împiedica plata, decât dacă e precedată de cererea de amortizare și însoțită de ordonanța prezidențială, dată conform art. 355 c. com. (330 c. com. it.).

Nu se poate ca proprietarul titlului, printr'un act de simplă, exclusivă și proprie voință, mai înainte și independent de cererea de amortizare și de obținerea ordonanței, să oblige pe debitor să nu-l plătească.

Prin urmare, în cazul în care reclamantul nu procedează în acest fel, debitorul se poate libera în mâinile posesorului cekului.

Așa a hotărât, și cu drept cuvânt, Curtea de Apel din Genova, la 5 Iunie 1925.

„În caz de furt al unei cambii sau cek, nu e suficientă simpla opoziție extrajudiciară din partea celui care se pretinde proprietar al titlului furat, pentru a împiedica plata din partea trasului ce se prezintă ca legitim posesor al său (conform art. 321 c. com.) ci trebuie să-i notifice și ordonanța prezidențială, prin care începe procedura amortizării, conform art. 355 c. com. (330 c. com. it.) (2).

Un singur efect practic ar avea poate această simplă formalitate izolată: acela că-l va face, mai atent la controlarea legitimității și identității celui ce se prezintă la plată cu titlul.

Procedura amortizării are un scop întreit: a) să furnizeze proprietarului titlului un mijloc eficace pentru a putea executa drepturile sale decurgând din titlu, servindu-se din ordinul justiției; b) să oprească, dacă e posibil, circulația titlului în mâinile dobânditorului; c) să împiedice achitarea sa din partea debitorului.

După dispozițiunile art. 354 c. com. se poate declara fără tărie cekul pierdut sau sustras.

Enumerarea însă nu e limitativă.

De aceea amortizarea se aplică și atunci când e chestiunea de un cek distrus.

2) Riv. di dir. com. 1926. II. 253, cu nota lui Emilio Betti, Della diffida di pagari cambiali smarriti; Corti di Cass. 21 Noem. 1926; Riv. di dir. com. 1926. II. 188 Ap, Venezia, 28 Agosto 1922; Riv. dir. com. 1922. II. 557. De Majo, Sul cosiddetto „fermo” dit titoli all'ordine rubati o smarriti, For. it. 1927. I. 438.

Contra: Suspino, Della cambiale, No. 342. Pasquali-Lasagni, Il diritto commerciale 1926. 280.

Este drept că aplicarea dispozițiunilor legale ar părea inutilă în acest ultim caz.

Titlul fiind distrus nu mai poate intra în posesia nimănui, așa că proprietarul nu mai ar avea nici un motiv de teamă. Nici o altă persoană nu l'ar putea încasa în prejudiciul său.

Amortizarea e însă necesară, pentru a se da posibilitate acestuia a-și exercita drepturile derivând din titlu, căci, în materie de cek, e exclusă posibilitatea de a se pretinde eliberarea de duplicate.

Dar cine are dreptul a se folosi de procedura amortizării?

Din unele articole referitoare la această instituție ar părea că numai proprietarul său.

Art. 355 c. com. (330 c. com. italian) precizează că acel ce pretinde amortizarea trebuie să dovedească proprietatea și furarea titlului, iar art. 356 c. com. (331 c. com. it.) stabilește că proprietarul său poate să exercite, în timpul procedurii de amortizare, actele conservatorii și după scadență să pretindă plata, depunând o cauțiune, sau, în cazul în care nu ar fi în stare să o furnizeze, să ceară consemnarea sumei.

Legea nu trebuie însă interpretată atât de restrictiv. Dispozițiunile legislative relative la amortizare pot fi utilizate de oricine ar fi fost amenințat să piardă un drept asupra titlului furat sau pierdut, prin transferarea voluntară a acestuia din partea celui ce l'a găsit sau sustras, prin urmare de un posesor al său, sau mai bine zis de o persoană ce ar fi avut dreptul la posesia titlului și nu o are (3).

De aceea va fi îndrituit a pretinde amortizarea proprietarul titlului din momentul pierderii sau furării sale, făcând dovada drepturilor sale printr'un șir neîntrerupt de giruri, sau, potrivit dreptului comun, ca succesiune, cesiune.

De asemenea poate să ceară amortizarea și girantul după scadență, care nu e decât un cesionar de creanță, căci și el e proprietar al titlului.

În aceiași situație se găsesc, fără îndoială, și girantii pentru garanție sau cu titlul de mandat, pentru o rațiune foarte simplă.

Ei au dreptul a face toate actele necesare conservării și realizării drepturilor giranților, așa că nu s'ar putea înțelege inacțiunea lor, cu ocazia pierderii sau furării titlului a căreia posesie o aveau, evenimente ce sunt poate necunoscute din partea giranților.

Rolul acestor giruri s'ar transforma într'o sursă de daune, nu de avantagii, pentru giranți.

În sfârșit, ar putea pretinde amortizarea debitorul care a pierdut cekul după plată, întrucât achitarea titlului nefigurând pe el, numai astfel l'ar putea împiedica să ajungă în mâinile unui terțiu de bună credință ce ar putea pretinde din nou plata sa.

Fără îndoială că o obiecțiune s'ar putea ridica în acest caz, aceea a utilității amortizării.

Cel ce ar dobândi titlul nu l'ar putea avea decât în baza unui gir după scadență, girul fiind făcut după scadență nu produce decât efectele unei cesiuni.

Prin urmare posesorului i se pot opune excepțiunile personale ale predecesorului său, adică achitarea titlului.

Obiecțiunea e însă numai în parte fundată. Dacă nu s'a dresat protestul de neplată, posesorul titlului ar putea susține că girul, în baza căruia i s'a transmis

3) Navarrini, Trattato di dir. com., I, no. 1350; Supino, op. cit. No. 611; Fragele Michele, La legittimazione attiva alla procedura di ammortamento cambiario — Dir. e prat. com. 1922. I. 250; Idem, Nota, Questioni in tema di ammortamento cambiario. Dir. e prat. com., 1923. II, 257.

titlul, e anterior scadenței, și atunci debitorul are tot interesul a-l scoate din circulație și a înlătura eventualitatea unui proces cu riscurile sale contra posesorului titlului.

Mai discutabilă e însă chestiunea dacă amortizarea poate fi cerută de un giratar, căruia nu i s'a transmis posesia titlului din partea girantului.

Unele instanțe judiciare au refuzat acest drept. Giratarul nu are nici un interes pentru amortizarea unui titlu la ordin furat, pentru că dreptul său asupra acestuia nu se perfecționează decât prin posesia titlului.

„Atâta vreme cât cekul nu intră în posesia giratarului, girantele poate să revoace girul prin stergerea lui” (4).

Argumentarea a fost combătută ca neexactă.

Girul transferă proprietatea titlului și toate drepturile inerente lui. Să nu se obiecteze că dreptul giratarului se perfecționează numai prin posesia sa, căci o atare afirmație poate să aibe valoare numai atunci când există posibilitatea de revocare din partea giranților prin stergerea girului.

Ori, în caz de furt, după girare și mai înainte de primirea titlului din partea giratarului, posibilitatea de revocare a declarării de transferare nu mai există, căci titlul e dispărut (5).

Dreptul giratarului există, independent de posesia sa. Necesitatea de a considera ca perfectă simpla declarare de transferare, o denotă faptul că e posibilă o circulație valabilă a titlului ulterioară furtului, bazată pe acest gir — a domino.

Fiind titular al dreptului, e cert că se bucură de aceeași favoare legală și girantele care a achitat titlul giratarului beneficiar al său, dar nu a intrat în posesia sa.

Curtea de Apel din Luca la 30 Mai 1914 hotărîse că în acest caz nu se poate admite că girantele e investit cu dreptul de a pretinde amortizarea, chiar dacă ar dovedi că a redobândit proprietatea rambursând pe posesorul giratar.

Conform art. 355 c. com. procedura amortizării nu are dreptul să o pună în mișcare decât acela cui aparține proprietatea titlului în momentul furtului sau pierderii.

Proprietatea se justifică, conform art. 309 c. com. (287 c. com. it.), prin posesia legitimă a titlului, bazată pe o serie neîntreruptă de giruri.

După furarea titlului nu mai e posibilă o transferare a titlului — în formele cambiale.

Ori, o transferare a sa în afară de formele cambiale nu poate să facă a se întoarce la girant proprietatea și posesia legitimă a titlului, de care el se desbrăcase prin gir și succesiva tradiție a sa (6).

Această decizie a fost censurată de Bonelli și Navarrini (7).

Plata titlului a ridicat orice drept giratarului asupra titlului. Acel ce poate fi prejudiciat prin pierdere sau furare e girantele. El e singurul care ar avea interes să exercite sancțiunea. Achitând cekul el ar fi fost în drept să aibe posesia titlului.

Amortizarea e admisibilă atât pentru cekurile la vedere, cât și pentru acele cu un termen dela vedere

plătite sau neplătite, chiar și pentru cele în care posesorul decăzut din acțiunea de regres, căci el are, în baza titlului, o acțiune ex causa sau o acțiune de îmbogățire contra trăgătorului, acțiuni care nu se pot exercita decât în baza hotărîrii de amortizare.

În sfârșit, se bucură de acest drept și acel care a pierdut titlul după ce a obținut o sentință de condamnare la plata contra debitorilor.

Dacă el nu ar putea utiliza această cale nu ar avea posibilitatea să procedeze contra lor printr'o executare silită, sau să primească benevol plata, întrucât s'ar afla în situația de a nu putea remite cekul cu mențiunea achitării în schimbul plății sumei datorate.

PROCEDURA AMORTIZĂRII

Procedura amortizării trece prin trei faze:

Cererea de amortizare. — Cel ce a pierdut titlul, sau i s'a sustras și voește ca el să fie declarat fără tărie, pe dată ce are cunoștință de acest eveniment se va adresa, printr'o cerere specială, prezidentului tribunalului comercial, în jurisdicțiunea căruia se află locul plății cekului, pretinzând amortizarea titlului — oricare ar fi valoarea sa.

E competinde tribunalul locului plății, fiindcă se presupune că în acea localitate se găsește cekul după scadență și că posesorul său ar putea afla mai ușor de procedura amortizării.

Dacă cererea ar fi îndreptată la alt for, acesta ar putea fi surprins de cererea de anulare, întrucât nu ar avea cum să ia cunoștință de ea și de ordonanța prezidențială emisă în baza ei.

Acelaș principiu se aplică și atunci când e chestiunea de un cek platibil în străinătate.

Art. 366 c. com. (341 c. com. it.) prevede în mod expres că se aplică cekului dispozițiunile relative la amortizarea cambielor furate. Ori pentru acestea competența amortizării e fixată în mod limitativ, prin art. 355 c. com., la tribunalul locului plății.

Această dispoziție corespunde principiilor de drept comun, aplicabile în materie de competență și jurisdicțiune, acestea depinzând de locul de executare al unei obligațiuni.

O dispozițiune similară se găsește în legislația austriacă, conform căreia acel căruia i s'a furat un cek poate pretinde amortizarea sa înaintea tribunalului locului plății.

În aceeași soluție se ajunge și în legislația germană și elvețiană de autorii ce s'au ocupat cu această chestiune (8).

Chestiunea de competență se poate complica cu una de conflict de legislație.

Așa în Franța sistemul amortizării nu e cunoscut. Legiitorul a luat alte măsuri pentru apărarea intereselor purtătorului unui titlu la ordin furat sau pierdut.

În ipoteza unui cek pierdut, emis în România și platibil la Paris, se vor îndeplini înaintea instanțelor judiciare din această localitate formalitățile prevăzute de codul comercial francez.

Reclamantul trebuie să justifice calitatea sa de proprietar, sau mai exact, de legitim posesor îndrituit a

8) Corte di Cass. di Torino, 26 Agosto 1914. del Riv. di dir. com. 1915. II. 468; Bonelli, Competenza giurisdizionale di ammortamento d'uno cheque smarrito, Riv. del com, 1923. II. 570; Conrad. Handb. des deutsch. Scheckrechts, p. 226; Fick, Die Frage des chekgesetzgebung, § 90.

Contra: Cas. Română III, Febr. 1927 Jur. Generala, 1927 No. 605; Trib. com. Genova, 19 April 1913, Riv. dir. com. II, 570.

4) Trib. Palermo, 19 Marzo, 1923. Dir. e prat. com. 1923. II, 257; Corte di Catania, 30 Dec. 1921, Cons. Comm. 1923. 316.

5) Supino, op. cit. No. 116.

6) Riv. di dir. com., 1915. II. 45; Treni, 20 Iunie 1904, Riv. dir. com. 1904. II. 568.

7) Bonelli, Riv. di dir. com. 1915. II. 45; Navarrini, Trattato di dir. com. No. 1359.

cere amortizarea, și să dovedească înaprejurarea specială care-i dă dreptul a recurge la dispozițiunile de favoare ale codului comercial, perderea sau sustragerea cekului. Această probă nu va fi prea riguroasă, căci chestiunea se va desbata în plenul ei ulterior, în mod contradictor cu cei interesați în judecata ce va urma.

Probele de administrat vor fi prin urmare toate cele prevăzute de codul de comerț, prin art. 46.

El va fi obligat în plus să arate cuprinsul titlului, fie transcriindu-l în mod exact, fie descriindu-l cât mai precis, dacă o transcriere a sa nu e posibilă.

Descrierea sau transcrierea titlului e absolut necesară. Grație lor se va ști cu aproximație ce titlu urmează a se amortiza.

Ordonanța prezidențială. — Președintele tribunalului sesizat de cererea făcută, o va cerceta în mod sumar în camera de consiliu pe cale grațioasă și va da o ordonanță de admitere, în cazul în care o va găsi întemeiată.

Ordonanța dată va trebui să cuprindă anumite mențiuni, pentru a-și ajunge scopul indicat de legiutor prin art. 355 c. com.:

a) transcrierea sau descrierea precisă a cekului arătat ca pierdut, furat sau distrus;

b) invitația adresată oricărui posesor al titlului de a-l înfățișa la Grefa Tribunalului în termenul stabilit de art. 355 c. com.;

c) înștiințarea că, în caz de neprezentare a titlului, acesta va fi declarat fără tărie în mâinile celui ce-l posedă.

Prin transcrierea sau descrierea cekului, terții vor putea controla dacă e chestiunea de titlurile deținute de ei sau nu.

Ordonanța este adusă la cunoștința terților prin publicitate, pentruca posesorul cekului să se poată conforma dispozițiilor sale, prezentând titlul la Grefă, și pentru a se împiedica ca acesta să treacă, prin negociere, în stăpânirea unui terțiu de bună credință.

De aceea ea trebuie afișată. Afișarea se va efectua în sala Tribunalului, în localul Bursii celei mai apropiate de locul plății, în sala comunei locului plății.

De asemenea ea se va publica în foaia de anunțuri judiciare ale aceluiaș loc, și în alte ziare hotărâte de președintele tribunalului prin încheierea sa.

În cazul în care ordonanța nu ar cuprinde punctele arătate mai sus, sau nu ar fi aduse la cunoștința terților, conform legii, tribunalul nu va putea pași la judecarea pricinii și la pronunțarea sentinței de amortizare a cekului, chiar dacă cei interesați nu s'ar prevala de acest lucru.

Termenul în care urmează ca posesorul titlului să-l prezinte la grefa tribunalului este de 40 zile, pentru cele emise sau trase în țară, iar pentru celelalte se vor aplica termenele prevăzute de art. 346.

Conform art. 355 c. com. termenul curge, în materie cambială, dela scadență, dacă cambia nu e ajunsă la scadență, sau dela publicarea ordonanței — dacă ea e ajunsă la scadență.

Acest articol se aplică și în materie de cek.

Dar de când curge termenul atunci când e chestiunea de cek?

Cekul la vedere se aseamănă cu cambia la vedere și atunci aceeași controversă care s'a născut în materie cambială cu privire la data dela care începe să curgă termenul de 40 zile fixat de legiutor continuă și relativ la cek.

Conform unei păreri, termenul de 40 zile curge dela

expirarea anului în care el ar trebui să fie înfățișat la plata conform art. 341 c. com.

În caz de furt al unei cambii sau a unui cek plătabil la vedere, termenul de 40 zile în care detentorul trebuie să-l prezinte la grefa tribunalului, curge dela scadența anului util pentru prezentarea la plată (9).

Motivele care au determinat ajungerea la această soluție au fost formulate de Vivante în materie cambială și repetate, cu mici variațiuni, de ceilalți adepți ai acestui sistem în materie de cek, bazându-se pe art. 366 c. com., care extinde cekului dispozițiunile cambiare relative la scadență, plată și amortizare.

Termenul nu poate să înceapă să curgă mai înainte de această dată, fiindcă legea voește a garanta, pe tot acest interval, titlurilor furate sau pierdute, care pentru purtătorul de bună credință nu se disting de celelalte, o deplină siguranță în circulație, așa că ele să poată fi negociate ca oricare altele.

Dacă termenul ar decurge dela publicarea avizului, s'ar impune a se depune la grefa tribunalului titluri care circulă încă pe piețe, uneori îndepărtate. Acestea ar fi forțate să-și întrerupă funcțiunea lor de scomput, de plată, de garanție, înainte de scadență, ceea ce ar fi contra noțiunii și promisiunii formale ce rezultă din însuși textul lor.

Ele ar fi declarate stinse atunci când nici nu a sunat ziua scadenței lor și când ele circulă încă bucurându-se de încrederea publicului.

Această soluție a fost criticată de o parte din doctrină și respinsă de jurisprudența mai recentă.

Art. 355 c. com. prevede că termenul curge dela scadența cambiei, dacă ea nu a ajuns la scadență, iar în caz contrar dela publicarea ordonanței.

Care este sensul ce se poate da celei de-a doua părți a frazei ce începe cu cuvintele „în cazul contrariu”?

El nu poate fi decât acela că în toate celelalte cazuri decât cel în care cambia sau cekul sunt încă neajunse la scadență, termenul va curge dela publicarea ordonanței.

Principiul e deci că termenul de 40 zile curge dela publicare, iar excepția că pentru titlurile neajunse la scadență el începe a fi socotit numai dela ajungerea titlului la această dată.

Soluția adoptată de legiutor e explicabilă.

Când titlul are o scadență fixă și aceasta nu a sosit încă, e natural și just că de perioada anterioară acesteia să nu se țină seama, căci în această epocă el nu e încă exigibil.

Cel căruia i s'a furat titlul nu se poate teme că el va fi plătit, iar detentorul nu are motive suficiente a se preocupă de posibila existență a altor pretendenți la proprietatea acestuia.

Ori o cambia, ca și un cek la vedere, e exigibilă odată cu emiterea ei. Ea naște exigibilă, naște scăzută, fiindcă nu are un termen de plată.

Art. 289 c. com. ce se referă la art. 260 c. com., nu schimbă această situație. Termenul de un an nu e un termen de scadență, cum foarte bine remarcă Bonelli, ci un termen de decădere „*un termine preclusivo*”.

Acest articol nu face decât să stabilească că posesorul unui titlu la vedere, care nu-l prezintă la plată în termen de un an dela data sa, pierde acțiunea de

9) Ap. Firenze 28 Marzo 1923 Trib. Messina 27 Gen. 1923. Dir. e prat. 1923. II. 159; Trib. Pistoia 7 Febr. 1919. Riv. dir. com. 1919. II. 322; Trib. Palermo, 10 Marzo 1923. Dir. e prat. com. 1923. II. 131; Bolaffio, Riv. dir. com. 1919; II. 322; Vivante, op. cit., No. 1323.

regres, deci că nu mai are nici un drept contra giranților.

El are prin urmare funcțiunea de a face să decadă din acțiunea de regres beneficiarul ce lasă să treacă acest interval de timp fără să-l fi înfățișat spre a fi achitat.

Acestuia îi rămâne însă acțiunea directă contra debitorului principal, ce o poate intența după decursul unui an, atâta timp cât nu e prescrisă.

Ar fi deci absurd a pretinde începerea curgerii termenului dela o dată de plecare, care nu e considerată drept scadență a titlului.

Dacă termenul de 40 zile nu ar curge decât dela expirarea unui an dela emiterea titlului, procedura amortizării nu ar mai fi utilă tocmai pentru aceste titluri pentru care ea e mai necesară.

Pentru aceste titluri procedura amortizării trebuie să se efectueze repede, fără îndoială mai repede chiar de cum prevede actualul cod comercial, pentru că ele fiind platibile la prezentare, pot fi înfățișate oricând spre achitare, chiar imediat după pierderea lor.

Stagnând însă procedura mai mult de un an, este sigur că în acest răstimp titlul ar putea fi prezentat și plătit nu odată ci de mai multe ori.

Din cele expuse rezultă în mod temeinic că, termenul de 40 zile nu poate curge decât dela publicarea prescrisă de art. 355 c. com. (10).

O parte din doctrină și din jurisprudență au adoptat o altă soluție, admitând că termenul de 40 zile nu poate curge decât dela scadența termenului de 8 sau 15 zile, înăuntrul căruia el trebuie să fie prezentat trasului, conform art. 367 c. com.

Prin art. 367 c. com. se derogă în mod expres dela dispozițiunile art. 366, prin care se dispune ca normele referitoare la scadență și la plata cambiilor sunt aplicabile cekului.

Prin el se introduce un termen de prezentare a titlului, ca și în materie cambială, mai scurt însă decât acesta, fiind redus la 8 până la 15 zile, și tot sub sancțiunea pierderii acțiunii de regres contra giranților, iar într-o singură ipoteză chiar contra trăgătorului când proviziunea ar fi lipsit din cauza trasului.

Cum în materie cambială se respectă termenul de un an, tot așa în materie de cek trebuiesc respectate termenele stabilite prin art. 367 c. com. (11).

Credem că soluția cea de-a doua e cea exactă, întrucât nu trebuie să se țină seamă de acest termen nici în materie de cek, așa precum nu e luat în considerare termenul de un an în materie cambială.

Sentința de amortizare. — Trecând termenul de 40 zile fără ca titlul să fie prezentat, reclamantul are dreptul ca, față de toți obligații cambiari citați, să pretindă declararea fără tărie din partea tribunalului a titlului printr-o sentință pronunțată în acest sens.

Cu această ocazie se va stabili dacă reclamantul este adevăratul proprietar al titlului, sau are dreptul de a

pretinde amortizarea sa, și care a fost cuprinsul acestuia.

În acest scop se vor administra orice fel de probe. Ordonanța prezidențială nu va forma nici un obstacol asupra acestui punct, neconstituind autoritate de lucru judecat.

Sentința se pronunță în mod contradictor față de diferenții obligați prin titlu, pentru că aceștia au dreptul a contesta faptul de a fi figurat pe titlu, sau a dovedi că ei au figurat în altă calitate decât aceea indicată de reclamant.

Dacă aceștia nu ar ridica nici o obiecțiune din acest punct de vedere, hotărîrea de amortizare ar constitui autoritate de lucru judecat față de ei.

Datorită acestei situații, când ei ar fi dați în judecată pentru neplata titlului nu s'ar mai putea pune în discuțiune din partea lor chestiunile referitoare la identitatea titlului și a calității în care au figurat pe el.

Fără îndoială însă că autoritatea lucrului judecat nu va cuprinde decât aceste puncte.

Ca obligați prin titlu, vor avea prin urmare dreptul în procesul cambial să opună toate excepțiunile ce pot exclude sau restrânge obligația lor, ca aceea a lipsei de protest, decăderea din acțiunea cambială, prescripția, incapacitatea, etc.

Mărginirea autorității lucrului judecat numai la acele puncte e foarte logică. Numai ele au putut face obiectul unei discuțiuni în instanța de armonizare. Toate celelalte nu au fost, nici nu puteau fi ridicate de părți, și nici nu au fost examinate de tribunal.

CARE SUNT CAILE DE ATAC DESCHISE CONTRA SENTINȚEI DE AMORTIZARE ?

Curtea de Apel din București a hotărît că, în contra sentinței de amortizare a tribunalului nu există drept de apel, ci numai de recurs, întrucât ea e definitivă.

Motivele care au determinat Curtea de a hotărî astfel se reduc la două :

În procedura amortizării există două grade de jurisdicțiune și anume: președintele tribunalului, ce, conform legii, dă ordonanța ce se afișează și publică, și tribunalul, care, după îndeplinirea acestor formalități, pronunță hotărîrea sa prin care declară nul și fără tărie titlul declarat pierdut sau furat.

În această situație apelul înaintea Curții e inadmisibil, întrucât prin altă soluție ar însemna a se cercela aceiași chestiune și de o a treia instanță de fond.

Prin urmare sentința tribunalului e definitivă. Probă că e definitivă rezultă din ultimul alineat al art. 356 c. com., care prevede că ea descarcă cauțiunile date (12).

Ne permitem a crede că raționamentul urmat de Curte e cu desăvârșire eronat.

Curtea de Apel confundă două faze bine distincte din procedura amortizării, care se încheie fiecare printr-o hotărîre deosebită.

Una din ele se termină prin ordonanța prezidențială, prin care se invită defentorul titlului a-l depune într'un termen precis.

Contra acesteia sunt deschise căile de atac admise prin art. 66 bis. proc. civ., — inovație a legiuitorului din 1900 — adică apelul și recursul.

Cealaltă are ca scop judecarea în fond a cererii de amortizare, și drept rezultat final pronunțarea unei hotărîri de declarare fără tărie a titlului, dată în contradictoriu cu cei interesați.

10) Dario Guidi, L'ammortamento dell assegno circolare, Dir. e prat. com. 1922. I, 52; Bonelli, Giudizio di inefficacia delle cambiali smarite decorso il termine stabilite per la pubblicazione, Riv. dir. com. 1920. II. 626; Giuseppe de Mayo, La decorrenza del termine nell ammortamento dei Vaglia emessi dalla Banca d'Italia dei Banchi meridionali (gia di emissione). Riv. dir. com. 1926. II. 494; Ap: Roma, 31 Iuglio 1923, Cons: Com. 1923, 656; Ap. Trani — Agosto, 1920, Foro it. 1921. I. 288.

11) Mossa, Ordinamento cambiario delle check, No. 1068; Corte di Cass. di Firenze, 7 Mag. 1923. Giur. ital. 1923. I. 910.

12) C. Ap. București, S. III-a, 3 Martie 1925 — C. Jud. 1925, p. 634. Cu nota de M. Stern.

Pentru reformarea sa sunt acordate căile de atac de drept comun, și anume apelul și recursul.

Ordonanța prezidențială nu poate constitui prima instanță a celei de-a doua, întrucât fiecare dintre ele are feluri deosebite și rezultate diferite, și în contra primei sunt chiar admise căi de atac precise.

În potriva hotărârii de amortizare rămâne deschisă deci calea apelului, în baza art. 904, care recunoaște acest drept atunci când e chestiunea de sentințe pronunțate în contradictoriu în prima instanță.

Argumentul tras din art. 356 c. com. ultimul alineat, e bazat pe o interpretare greșită a lui.

Cauțiunile sunt liberate atunci când sentința tribunalului a devenit definitivă.

În doctrina italiană acordarea dreptului de apel nu a fost contestată de nimeni.

„Trecând termenul fixat pentru prezentarea titlului la grefa tribunalului fără ca acesta să fie înfățișat, reclamantul trebuie să citeze înaintea tribunalului pe toți acei ce erau obligați la plata sa direct sau pe cale de regres, și să facă să se declare ineficace acesta în mod contradictoriu cu ei, printr'o sentință *ce este supusă apelului*” (13).

Ceeace se discută în doctrina italiană e chestiunea dacă, contra sentinței rămase definitivă este deschisă terților detentori ai titlului ce nu l'au prezentat la grefa tribunalului în termenul legal, *calea terței opoziții*.

Instanțele judiciare au admis-o în mai multe rânduri :

„Contra sentinței, prin care se declară lipsit de tărie titlul furat sau pierdut, conform art. 355 c. com. (330 c. com. it.), e posibilă terța opoziție din partea detentorului titlului” (14).

Acest drept a fost însă contestat de doctrină.

Detentorul titlului nu e un terțiu. Prin publicarea ordonanței prezidențiale el este pus în situație de a se prezenta, a depune titlul și a lua parte la judecată.

Această formalitate e deci o adevărată „*provocatio ad litem*”, sau „*o citatio edictalis ad incertam personam*”, prin care aceasta este solicitată a se prezenta în justiție, într'un termen dat, pentru a-și apăra interesele, sub sancțiunea ca ele să nu-i mai fie ținute în seamă în viitor.

Nedeterminarea persoanei, incertitudinea ei, face imposibilă o citare a sa în formele ordinare procedurale.

În ipoteza în care detentorul titlului se prezintă, se pronunță o sentință judecătorească obișnuită în contradictoriu cu el, tranșându-se chestiunea cui aparține proprietatea titlului pierdut sau furat.

În cazul contrar se dă o hotărâre, care se mărginește a substitui un act judiciar titlului pierdut, ținând locul acestuia.

O atare hotărâre nu e o sentință propriu zisă pentru ca în contra sa să se admită această cale de atac, întrucât prin ea nu se rezolvă nici o controversă și nu conține nici o condamnare. Ea nu cuprinde decât o pronunțare de amortizare, sau mai precis de paralizare a drepturilor rezultând din titlul pierdut.

Declarația de ineficacitate a titlului se pronunță față de oricine ar fi posesorul său și care nu și-a exercitat

drepturile sale conform codului comercial — depunându-l.

Posesorul va suportă consecințele neglijenței sau inacțiunii sale, *vigilantibus jura succurunt*.

Dacă s'ar admite altă soluție s'ar face inutilă și ineficace măsura luată prin sentința judecătorească, întrucât terțiul ar putea să o sfărâme oricând, fără limită de timp.

În zadar deci s'ar fi fixat de legiuitor un termen de prezentare a titlului, dacă el nu e însoțit de nici o sancțiune, sau nu i se acordă decât una iluzorie (15).

Această critică a jurisprudenței nu e împărtășită de toți autorii.

În baza art. 356 c. com. titlul e declarat fără tărie printr'o sentință pronunțată de tribunal, după desbateri desfășurate în mod contradictoriu cu cei obligați prin titlu.

O decizie luată de judecători în atari condițiuni, nu poate fi decât o sentință cu caracterele și efectele inerente oricărei hotărâri rămase definitivă.

Ea se bucură de autoritatea de lucru judecat în raporturile dintre părțile ce au luat parte la ea.

Ceva mai mult, terțiul posesor al titlului îi va suportă efectele, întrucât nu va mai putea utiliza drepturile decurgând din titlu, fie încasându-l, fie pornind o acțiune cambială în baza lui.

Pentru a împiedica sentința să nu mai producă acest rezultat, nu-i rămâne la îndemână decât calea extraordinară a terței opoziții (*tiers opposition*).

El poate uza de această cale, fiindcă e un adevărat terțiu. Injoncțiunea cuprinsă în ordonanța prezidențială se mărginește la invitația de a se depune titlul — atât și nimic mai mult.

Nu e prin urmare o invitație ad agendum, sau o citare, în instanță. A-i acorda acest scop și efect ar însemna a se răsturna principiile fundamentale de drept.

E drept că legiuitorul poate dispune chemarea unei părți în instanță, prin alt mijloc decât prin citarea directă obișnuită, dar atunci prevede, în mod expres și precis, că acesta ține loc de citație și va produce efectele sale.

Nu astfel a procedat el în cazul de care ne ocupăm.

Numai prin recunoașterea acestui drept de contestație, se va asigura circulația titlului, se vor apăra drepturile terțiului posesor ce l'a dobândit în mod legal și sub egida maximei bune credințe.

Tot prin acest mijloc se vor putea remedia neregularitățile ce se constată că ar fi fost săvârșite în timpul procedurii amortizării (16).

SITUAȚIA RECLAMANTULUI ÎN TIMPUL PROCEDURII DE AMORTIZARE.

După obținerea ordonanței prezidențiale și în tot decursul termenului stabilit de art. 355 c. com., reclamantul se poate comporta ca și cum ar fi încă proprietar și posesor al titlului.

În baza ordonanței prezidențiale sau a unei copii dupe titlu, el poate cere viza sau chiar acceptarea, după părerea celor ce admit aplicarea acestei instituții în materie de cek.

De asemenea el poate face opoziție la plată, conform art. 321 c. com., iar dacă titlul a ajuns la scadență să pretindă achitarea, dând o cauțiune, sau în cazul când nu poate îndeplini această condițiune, să ceară con-

15) Eugenio Borsanti, Foro it. 1923. I. 899.

16) Gaetano de Martino. In tema di ammortizzazione delle cambiale. Se il terzo possessore di una cambiale dichiarata inefficace possa fare opposizione alle sentenza per irregolarità di procedura. Dir e prat. com. 1923. I. 121; Supino op. cit. nr. 617.

13) Supino, op. cit., No. 612 în fine; Vivante, op. cit. No. 1327.

În acelaș sens: I. V. Gruia. Nota, Curierul Judiciar 1925, p. 416.

14) Cas. Firenze, 7 Maggio 1923, Foro it. 1923. I. 898; Corte d'Appello di Milano, 27 Gen. 1926, Riv. del dir. com. 1927. II. 155.

semarea sumei prevăzută prin titlu (art. 356 c. com.).

El dela sine înțeles că, dacă nu obține nici una nici alta, el va avea dreptul să exercite acțiunea cambială directă sau de regres, după ce va fi procedat la dresarea cuvenitului proces-verbal de protest.

Nici o diferență, în consecință, de cazurile normale, afară de măsura de asigurare impusă de legiuitor, de depunerea cauțiunii. Cauțiunea trebuie să acopere suma pe care reclamantul a indicat-o ca fiind înserată în titlu. Ea e impusă pentru asigurarea debitorului, pentru posibilitatea de despăgubire a acestuia.

Plata făcută de debitorul cambial în baza art. 356 c. com., adică a ordonanței prezidențiale, e provizorie și nu are efect liberatoriu pentru acesta.

Dacă, în decursul termenului de amortizare, se înfățișează la achitare posesorul titlului, legitimându-se conform art. 357 c. com., debitorul e obligat a plăti din nou. În această situație debitorul va avea dreptul a se întoarce contra proprietarului prezumat spre a se despăgubi, executându-și drepturile sale asupra cauțiunii.

Dat fiind rolul pe care-l îndeplinește cauțiunea, este firesc ca durata depunerii sale să înceteze odată cu rămânerea definitivă a sentinței de amortizare. Atunci reclamantul devine titularul irevocabil al tuturor drepturilor decurgând din titlu, debitorul e definitiv eliberat prin plata efectuată, iar cauțiunea liberată.

Sentința rămânând definitivă, va avea drept efect că, în baza titlului declarat fără tărie, nu se va mai putea exercita nici un drept, întrucât nu mai are nici o existență juridică.

În schimb însă, în baza sentinței de amortizare, debitorul va plăti titularului ei suma datorată, dacă ea nu a fost achitată până atunci, fără a mai fi nevoie de darea vreunei cauțiuni.

Titularul sentinței nu va putea însă să-i pretindă dobânzi dela data cererii prin care, în calitate de fost posesor al titlului, pretinde amortizarea-i față de tras sau trăgător, întrucât în timpul procedurii de amortizare nu curg interese. (17).

În dezvoltarea analizei problemei am presupus că procedura amortizării își urmează cursul dela început până la sfârșit, adică până la declararea fără tărie a titlului, fără a fi întreruptă de prezentarea sa.

Intervenția posesorului cekului, prezentarea și depunerea titlului la greafă, au darul de a schimba mersul procesului și de a da o altă desfășurare contestației.

În acest caz nu-și mai are rostul pronunțarea unei sentințe prin care s'ar declară ineficace cekul ce se pune în discuțiune, și se rezolvă o altă problemă — aceea a proprietății legitime a titlului.

Revendicarea cekului la ordin este permisă, căci art. 1909 c. civ. se aplică numai cekului la purtător.

Se va desfășura, prin urmare, procesul în revendicare al acestuia.

În adevăr, în practică de cele mai deseori, cu toată obținerea ordonanței prezidențiale și în ciuda publicării sale, titlul circulă mai departe, trece, prin gir, dela o persoană la alta, așa că instanța judecătorească trebuie să hotărască cui aparține proprietatea titlului.

În ceastă revendicare nu va reuși întotdeauna ini-

țiatorul procedurii de amortizare. El nu va isbuti decât dacă va stabili că actualul posesor a fost de rea credință sau a comis o „culpă lată” cu ocazia dobândirii titlului. Altmintreli ar dispărea siguranța ce trebuie să existe în circulația titlului.

În ce cazuri va fi însă considerat posesorul cekului ca fiind de rea credință sau în culpă?

El va fi socotit că a lucrat de rea credință dacă, în momentul dobândirii titlului, a avut cunoștință că acel dela care l'a dobândit intrase în posesia titlului printr'un furt sau printr'o achiziție de rea credință.

De asemenea el va fi în culpă dacă, cu ocazia transmiterii cekului, a procedat cu ușurință și nu și-a dat osteneala să constate, ceea ce i-ar fi fost posibil, că cel ce i l'a trecut prin gir nu eră îndrituit să o facă.

Publicarea ordonanței nu e suficientă pentru a considera că terțiul posesor al avut cunoștință de ea.

Probată însă această cunoștință, ea poate avea drept rezultat a face să se prezume reaua credință a posesorului titlului. Natural că el poate înlătura această prezumțiune, dovedind că nu știa că cel ce i-a transferat titlul nu a avut dreptul să i-l transmită, sau probând că circulația defectuoasă a lui, a fost validată prin trecerea lui prin mâna unui posesor de bună credință. Buna credință a acestuia îl va apăra de depozitare.

Dacă în această luptă va reuși reclamantul, el va reintra în posesia titlului, plata ce i s'a făcut rămâne definitivă sau, în ipoteza în care aceasta nu a avut loc, suma fiind depusă el o va putea ridica.

În cazul contrar, posesorul titlului are dreptul a exercita toate drepturile decurgând din el.

INCHEERE

Incontestabil ca formalitățile de amortizare trebuie îndeplinite atunci când detentorul titlului e necunoscut.

Dar când acela e cunoscut mai poate recurge fostul posesor al său la dispozițiunile legale stabilite prin art. 354 și urm. c. com., sau trebuie să intente direct o acțiune în revendicare în contra sa?

Unele instanțe judecătorești au admis că reclamantul are alegerea, în acest caz, între îndeplinirea formalităților de amortizare și acțiunea în revendicare (18).

Acțiunea în revendicare directă ar fi mai puțin eficace decât procedura amortizării.

Posesorul titlului îl poate transmite altuia de bună credință, așa că ea poate fi paralizată.

Soluția e criticabilă.

Instituția amortizării are drept scop final a invita pe posesorul titlului de a se face cunoscut prin depunerea lui la greafă, și de a da posibilitatea ca între reclamant și posesorul titlului să se discute cui aparține proprietatea sa.

Ea se termină deci, precum am și arătat, printr'o acțiune ordinară în revendicare.

Ori, atunci când posesorul titlului e cunoscut, de ce să se mai îndeplinească procedura amortizării și să nu se intente direct acțiunea în revendicare.

Nu ar fi absurd să se piardă timpul efectuându-se toate formalitățile stabilite de legiuitor prin art. 355 c. com., pentru a se ajunge la sfârșit la acelaș rezuțat?

Recunoașterea unui atare drept ar fi contra scopului și spiritului legii (ratio legis).

În plus, prin acordarea lui s'ar da posibilitate unui pretins proprietar de rea credință să surprindă justiția cu declararea de ineficacitate a titlului, fără ca purtătorul titlului să fi avut puțința în fapt de a lua cu-

17) Cas. di Rengo, 16 Gen. 1926 — La settimana della Casazione, 1926. 94; Corte d'Ap. di Milano, 26 Mag. 1925, Foro it. 1926. I. 43; Enrico Greco, Sulla decorenza degli interessi durante la procedura d'ammortamento dei vagliai bancari, Dir. e prat. com., 1926. II. 320.

Contra: Corte d'Ap. Genova, 5 Giugno 1925, Riv. di dir. com., 1926. II. 253; Emilio Bettf, op. loc cit.

18) Tribunale di Trapani, 20 Aprile 1926, Foro it. 1927, I. 159.

noștință de îndeplinirea formalităților legale de amortizare.

Inconvenientul decurgând din faptul că titlul ar putea fi negociat unui terțiu de bună credință îl prezintă și sistemul amortizării (19).

Din cele expuse rezultă cu prisosință că legiuitorul comercial nu a luat măsurile cele mai propice pentru asigurarea proprietarului titlului furat, perdut sau distrus, nu a organizat o procedură ușor de pus în mișcare pentru a împiedica circulația și plata acestuia.

Ar fi, fără îndoială, de dorit o simplificare și o accelerare a formelor de amortizare.

Nu acestui deziderat, care nu e numai al nostru, ci al tuturor celor ce s'au ocupat, în alte țări, de această chestiune, îi corespund inovațiile introduse în anteproiectul nostru de unificare a legislației comerciale.

E o anomalie, ca și multe altele ce le prezintă acest ante-proiect.

D. GALAȘESCU-PYK
Avocat

RECENZIE

Lucrarea recent apărută, *Despre Lucru Judecat în Dreptul Privat Român, Aplicabil în Vechiul Regat și Provinciile Ardeleane*, datorită d-lui Ștefan C. Praporgescu, consilier al Curții de Apel Oradea-Mare, merită a fi relevată atenției lumii juridice.

Delicata și complexa materie a lucrului judecat este prezentată de autor cu desăvârșită competență și cu o metodă adevărat didactică.

Insemnătatea și utilitatea acestei monografii se impun cu atât mai mult cu cât autorul nu se mărginește a prezenta și discuta problema de drept în cadrul și perspectivele codului nostru civil, ci face un adevărat studiu de drept civil comparat, expunând într'un paralelism limpede și sistematic toate laturile materiei în dreptul și procedura civilă a Vechiului Regat și în legislațiunea ardeleană.

După ce face o introducere istorică și precizează caracteristica și înțelesul noțiunii lucrului judecat, autorul arată, în general, care sunt hotărârile ce dobândesc autoritatea lucrului judecat, pentru a trece în urmă la studiul de amănunt al diverselor feluri de hotărâri prevăzute de dreptul procedural al ambelor legislațiuni și a face o expunere asupra aplicațiunii principiilor lucrului judecat în raport cu hotărârile contencioase, grațioase, preparatorii, interlocutorii, de expedient, condiționale, cominatorii (astreintes), arbitrare, finale, parțiale, de completare, prejudiciale (art. 130 pr. civ. ard.), etc.

Ca importanță, atât teoretică cât și practică, semnalăm cu deosebire capitolul relativ la acțiunea principală în anulare prevăzută de codul de procedură civilă ardeleană, acțiune care subsistă și sub imperiul actualei legi de organizare a Curții de Casație, alături cu dreptul de recurs.

Elementele constitutive ale lucrului judecat, efectele generale și cele relative pe care lucrul judecat le produce în legătură cu hotărârile constitutive și declarative de drepturi, precum și înfățișarea chestiunii în cadrul dreptului internațional, unde apare problema exequatorului și a dificultăților pe care le provoacă conflictul de legi, face, de asemeni, obiectul unei expunerii largi, care este completată cu teoria generală a dreptului interprovincial.

Între lucrările juridice, apărute în ultimul timp, studiul d-lui consilier Praporgescu ocupă un loc de cinste și constituie o prețioasă și real folositoare contribuțiune la discutarea uneia din cele mai dificile probleme de drept.

TR. ALEX.

19) Pietro Drago, Ammortamento dei titoli al ordine, Foro it. 1927. 170.

INALTA CURTE DE CAS. și JUST. S. UNITE

Audiența dela 23 Septembrie 1926

Președinția d-lui GH. V. BUZDUGAN Prim-Prezident

Ecaterina și C. Croitoru cu Berman Elișcu

Deciziunea No. 17

Chirii. Formalitățile de plata chiriilor după legea specială din 22 Iulie 1921. Aplicabile numai în ipoteza că chiria este portabilă, nu și când este cherabilă.

Formalitățile mai simple de plata chiriilor prevăzute de legea din 22 Iulie 1921 se aplică numai în ipoteza când chiria este portabilă (plătibilă la domiciliul proprietarului) căci numai în acest caz legea cerea mai înainte facerea unei oferte reale pentru liberarea chiriașilor.

Când chiria este cherabilă (plătibilă la domiciliul chiriașului debitor) chiriașul nu are nici o formalitate de îndeplinit, nici ofertă reală, nici nouă formalitate a legii din 1921 ce înlocuște în interesul său oferta reală, ci proprietarul pentru a avea dreptul la reziliere sau a da eficacitate pactului comisoriu expres, trebuie să constate că s'a prezentat la domiciliul chiriașului și că acesta a refuzat plata, căci numai astfel chiriașul este în culpă și poate fi vorba de rezilierea contractului.

S'a citit raportul făcut de d. consilier E. Bănescu și s'a ascultat d. av. Teodoru în dezvoltarea motivelelor de casare, d. av. Drăgășineanu în combateri și d. Procuror General I. N. Stambulescu în concluziuni;

Curtea,

Asupra recursului făcut de Eufrosina Croitoru, în contra sentinței nr. 477-25, dată de Tribunalul de Vaslui, ca instanță de trimitere, în cauză cu Berman Elișcu, recurs trimis în judecata secțiunilor Unite a acestei Curți prin deciziunea nr. 2605 din 17 Mai 1926.

Având în vedere motivul de recurs în cuprinderea următoare :

„Exces de putere, croare grosieră de fapt, violarea articolului unic al legii din 22 Iulie 1921 cu privire la simplificarea formalităților de plată a chiriilor aplicabilă și contractelor de închiriere în curs de executare și violarea art. 969 și următorul, 977 și 1104 al. 1 cod. civil.

„Cu contractul de închiriere vizat de administrația financiară Iași la No. 1350 din 10 Mai 1923 am închiriat lui Berman Elișcu, un apartament din imobilul meu din Iași, strada Gh. Mărzescu No. 4 cu termen de 4 ani, cu începere dela 23 Aprilie 1923, cu chirie anuală de 5000 lei, plus taxele comunale, plătitoare, chirie în patru rate trimestriale, la 23 Aprilie, 23 Iulie, 26 Octombrie și 26 Ianuarie, cu obligația pentru chiriaș a plăti chiria la datele stipulate și la locuința mea, fără nici o somație sub sancțiunea rezilierii de drept a contractului de închiriere fără judecată.

„Neplătindu-mi-se chiria pentru trimestrul de Octombrie 1924 la termen, mici dările comunale ce mi se datorau pe anii 1923 și 1924, am cerut a se constata reziliat contractul de închiriere și a se ordona evacuarea chiriașului, acțiune care mi s'a respins de judecătoria Ocolului 1 Urban Iași, pentru motivele prevăzute de zisa carte de judecată, între altele, că aș fi exercitat prin soțul meu care avea un mandat tacit din partea mea de a încasa chiria, un delict civil, inducând în eroare pe chiriaș de a nu plăti la termen, căci venind la domiciliul meu în Iași, să-mi plătească chiria, soțul meu ar fi spus să nu se grăbească, căci nu știe nici care e suma ce trebuie să plătească ca atare pentru comună, nici cât și chiriașul s'a încrezut, dovadă ce a făcut-o, — zice judecătorul —

chiriașul cu martori, la care de altminteri eu m'am opus, pentru că era inadmisibilă;

„Asemenea judecătorul mai respinge acțiunea și pentru că în contractul de închiriere n'aș fi prevăzut locul unde chiriașul trebuie să facă plata necunoscându-mi domiciliul; făcând apel contra acestei cărți de judecată, Tribunalul de Iași s. I-a, prin sentința No. 178 din 925, dată în majoritate, îmi respinge apelul pentru singurul motiv, că deși în contractul de închiriere există pactul comisoriu expres, totuși nu era indicată locuința proprietarei pe care chiriașul nu o cunoștea și deci nu-mi putea face plata, considerând că chiriașul n'ar fi în culpă;

„În contra acestei sentințe am făcut recurs la Inalta Curte de Casație și Justiție Secțiunea I-a, care pentru motivele prevăzute în deciziunea sa No. 1471 din 925 casează sentința Tribunalului Iași pentru exces de putere, eroare gravă de fapt și violare de lege, constatând că instanța de fond a comis o eroare grosieră de fapt căci a interpretat greșit clauza din contractul de închiriere, care prevede pentru chiriaș obligația de a plăti chiria la domiciliul proprietarei, că a comis un exces de putere, neținând seama de concluziunea din instanța a chiriașului, că s'a prezentat la domiciliul meu, proprietara, a-mi achita chiria, deci cunoștea domiciliul meu de fapt și că a violat și art. unic din legea din 22 Iulie 1921 de simplificare a plății chiriilor, aplicabil și contractelor în curs de executare care obligă deci pe chiriași pentru a se pune la adăpostul rezilierii să consemneze chiria chiar în cazul de refuz a plății, indiferent dacă chiria este cherabilă sau portabilă, sau dacă fiind portabilă, nu ar fi arătat prin contract care e domiciliul proprietarului.

„În urma casării hotărârii Tribunalului Iași, s'a trimis spre judecare din nou apelul meu la Vaslui, înaintea căreia chestiunea a fost și mai simplificată ca discuție, deoarece chiriașul a renunțat a mai susține că întârzierea plății chiriei s'a datorit vre-unui delict civil săvârșit de soțul meu, considerat ca mandatar tacit al meu.

„Înaintea Tribunalului Vaslui am pus aceleași concluzii ca și la celelalte instanțe de fond, a se rezilia contractul de închiriere și a se ordona evacuarea pentru că nu mi s'a plătit chiria la termen și la domiciliul meu conform contractului, pactul comisoriu fiind stipulat, domiciliu, pe care, indiferent dacă a fost arătat în contractul de închiriere, se cunoștea de chiriaș, după cum a zis și Inalta Curte de Casație, natura portabilă a plății, chiria nemaî putând-se discuta fiind recunoscută tot de către Inalta Curte de Casație;

„Tribunalul însă, neținând seamă de concluziunile mele, neținând seamă nici de soluționarea dată de Inalta Curte de Casație, a raporturilor ce isvorăse pentru părți din analiza clauzelor contractului, mi-a respins apelul, împărtășind modul de susținere al intimatului chiriaș, care de astădată, cu rea credință, schimbând concluziile ce le pusese înaintea celorlalte instanțe, n'a mai recunoscut că plata e portabilă și s'a pus la adăpostul rezilierii, pretinzând că plata este cherabilă; asemenea Tribunalul netăgăduind că articolul unic al legii din 1921 pentru simplificarea plății chiriilor se aplică și contractelor în curs de executare, totuși deși a constatat că chiriașul n'a depus chiria la termen prin îndeplinirea formelor prevăzute de articolul unic din 1921, l-a găsit Tribunalul că nu e în culpă, de oarece plata chiriei e cherabilă, eu proprietara nu m'am dus la domiciliul său de a cere; mai mult Tribunalul recunoscând că chiriașul ar fi fost după termen la domiciliul meu spre a-mi plăti, încă nu ar fi o decădere pentru chiriaș neschimbând situația juridică, plata rămânând tot cherabilă, faptul de a fi venit chiriașul la domiciliul meu de a plăti fiind pentru el o facultate.

„Pentru toate aceste considerațiuni rezumate ale Tribunalului Vaslui mi s'a respins și de astădată apelul și aceasta Tribunalul de Vaslui n'a putut face-o decât comitând, după cum am arătat mai sus, un flagrant exces de putere, o inter-

pretare și o eroare grosieră de fapt și violarea art. 969 și următorul, 977 și 1054 al. 1 cod. civil și al articolului unic al legii din 1921, pentru simplificarea plății chiriilor;

„Susțin că a comis toate aceste motive de casare pentru că nu mai era permis Tribunalului, astfel cum a fost casată sentința Tribunalului Iași să nesocotească modul de interpretare dat de Inalta Curte de Casație în considerentele sale care spun categoric că din analiza contractului de închiriere rezultă necontestat obligațiunea pentru chiriași de a plăti chiria la domiciliul proprietarei și casează pentru acest motiv calificându-l de exces de putere și eroare gravă de fapt,—cum mai e permis instanței de fond, de trimitere, să mai comită aceiași eroare de fapt sau același exces de putere și să spună că plata nu e portabilă ci cherabilă, și pe baza greșitei interpretări a contractului să facă deducțiile cuprinse în considerentele hotărârii că chiar dacă chiriașul n'a plătit la termen nu e în culpă. Toate aceste deci Tribunalul le-a făcut comitând același exces de putere, aceiași interpretare și eroare de fapt și a violat art. 1104 al. 1 cod. civil cu privire la portabilitatea plății, al art. 969 cod. civil, care dă convențiilor putere de lege și al art. 977 cod. civil, care spune că interpretarea contractelor se face după intenția comună a părților contractante și nu după sensul literal al termenelor întrebuințați;

„Dar Tribunalul a violat și articolul unic al legii din 22 Iulie 1921 cu privire la simplificarea plății chiriilor, aplicabil și contractelor în curs de executare, afirmând că această dispozițiune de lege este o facultate acordată debitorului chirias, fără nici o sancțiune legală, cu toate că Inalta Curte casând a stabilit doctrina că această dispozițiune de lege este aplicabilă în toate ipotezele chiar, fie plata portabilă sau cherabilă sau analizând ipoteze în specia nestrăduindu-se să susține de chiriaș că plata fiind portabilă dar nu cunoștea domiciliul proprietarei, încă trebuia să se consemneze chiria în termen sub sancțiunea aplicării pactului comisor convențional și cu atât mai gravă este interpretarea dată de Tribunalul Vaslui, cu cât Inalta Curte analizând susținerile chiriașului, a afirmat prin deciziunea de casare că chiriașul cunoștea domiciliul proprietarei“.

Având în vedere sentința atacată, din care rezultă, că recurenta Eufrosina Croitoru a intentat acțiune la judecătoria Ocolului I Urban Iași în contra intimatului Berman Elișcu, pentru rezoluția contractului de închiriere a unui apartament dintr'un imobil situat în str. Gh. Mârzescu No. 4 și evacuarea lui pe motiv de neplată de chirie; că atât Judecătoria de Ocol cât și Tribunalul Iași au respins acțiunea pentru motivul că în contract n'arătându-se domiciliul proprietarei unde trebuia făcută plata. — chiria era cherabilă și nu portabilă, împrejurare în care pactul comisoriu n'a putut opera din moment ce nici nu se pretindea că proprietara s'ar fi dus la domiciliul chiriașului și că acesta ar fi refuzat plata chiriei; că sentința Tribunalului Iași fiind atacată cu recurs, această Curte prin deciziunea No. 1471-925, a casat sentința Tribunalului Iași și a dispus trimiterea afacerii în judecata Tribunalului Vaslui; că în considerentele deciziunii sale, Curtea stabilește că în contract se prevede,—sub sancțiunea pactului comisoriu expres, — că plata chiriei se va face la domiciliul recurentei, lucru atunci necontestat, iar alegațiunea intimatului că n'ar fi cunoscut acel domiciliu, Curtea o înlătură ca neîntemeiată, întrucât, din înseși susținerile acestuia că s'ar fi dus la termen, la domiciliul recurentei pentru a-i plăti chiria care i-ar fi fost refuzată, rezultă că cunoștea domiciliul acesteia și era deci în situațiune de a îndeplini formalitățile prevăzute pentru liberarea sa, prin legea din 22 Iulie 1921; că înaintea Tribunalului Vaslui intimatul modificându-și susținerile sale dela in-

stanțele anterioare, a pretins că după termenii contractului locul plății ar fi fost la locuința chiriașului iar nu la domiciliul proprietarei, neindicat în contract; iar dacă s'a dus la aceasta, a făcut-o de bună credință pentru a plăti, lucru ce proprietara a refuzat să primească; Că, Tribunalul Vaslui admite acest mod de susținere al intimatului, interpretând contractul în sensul că plata chiriei era cherabilă și justificând că fiind exercițiul unei simple facultăți faptul ducerii intimatului la domiciliul proprietarei, lucru ce nu-l poate împede de a se folosi de clauzele contractului din care rezultând că chiria este cherabilă, intimatul nu este în culpă de a nu păși la facerea formalităților speciale pentru liberarea sa.

Având în vedere că prin motivul de recurs, partea I-a, recurenta susține, că instanța de fond ar fi denaturat cuprinsul contractului cu privire la locul plății și că ar fi violat dispozițiunea legii din 22 Iulie 1921, privitoare la formele de îndeplinit pentru liberarea de plata chiriei.

Considerând că prin contractul de închiriere, în discuție la clauza întâia, se prevede, că recurenta Eufrosina Croitoru, închiriaza intimatului Berman E. Ișcu un apartament din imobilul său situat în strada Gh. Mârzescu No. 4 iar la clauza No. 4 se prevede, că chiria împreună cu taxele către Primărie se vor plăti proprietarei la locuința sa și datele arătate mai sus, de unde rezultă clar și în mod neîndoelnic că chiria urma să fie achitată la domiciliul proprietarei, lucru de altfel care se confirmă și prin modul obișnuit în care s'a executat contractul, intimatul chiriaș recunoscând înaintea ambelor instanțe judecătorești din Iași că a mers și acum ca și altă dată la locuința proprietarei spre a-i plăti chiria, dar că ar fi fost indus în eroare de un reprezentant al proprietarei și că acest lucru i-ar exclude culpa și înlătură posibilitatea rezoluțiunii; că, în aceste condițiuni, Tribunalul Vaslui motivând că după contract chiria ar fi cherabilă și nu portabilă a nesocotit sensul clar și neîndoelnic al contractului și prin urmare întâia parte a motivului de recurs este întemeiată.

Considerând că din moment ce rămâne stabilit că chiria trebuia plătită la domiciliul proprietarei, intimatul chiriaș era dator a face formalitățile cerute de legea din Iulie 1921, pentru liberarea sa de obligațiunea principală plății chiriei, dacă proprietara a refuzat plata; Că din acest punct de vedere a doua parte a motivului de recurs, prin care se pretinde că acele formalități trebuiau îndeplinite și în ipoteza că chiria ar fi fost cherabilă, este lipsită de interes.

Că dealimntreale, acest nou mod de liberare al debitorului fiind edictat de lege în interesul exclusiv al chiriașilor pentru a le înlesni plata când proprietarul sub diferite pretexte o refuză și a-i scuti de formele greoaie ale ofertei reale prevăzute de dreptul comun, mai ales față de dificultatea îndeplinirii la timp a formalităților ofertei din cauza mulțimei cererilor de oferte împovărătoare pentru serviciul portăreilor, urmează în mod logic și rațional că formalitățile de liberare a chiriașilor după legea menționată excepțională, au a se aplica numai în ipoteza când chiria este portabilă, căci numai în acest caz legea cerea mai înainte facerea unei oferte reale pentru liberarea chiriașilor și prin urmare numai atunci poate fi locul la îndeplinirea formelor mai simple de liberare conform noiei legi menite a înlocui ofertă cerută de dreptul comun, căci admitând contrariul ar fi să se îngreuneze iar nu să se înlesnească situația chiriașului, pe care legea a voit a-l ocroti.

Că, atunci când chiria este cherabilă, adică trebuie plătită la domiciliul debitorului chiriaș, acesta nu are nici o formalitate de îndeplinit, nici oferta reală și nici n-are nici o formalitate ce înlocuește în interesul său oferta reală, ci proprietarul pentru a avea dreptul la rezoluțiune sau a da eficacitate pactului comisoriu expres, trebuie să constate că s'a prezentat la domiciliul chiriașului și că acesta i-a refuzat plata, căci numai astfel chiriașul este în culpă și poate fi vorba de rezoluțiunea contractului; că astfel fiind a doua parte a motivului de recurs este neîntemeiată.

Considerând că odată stabilită neplata chiriei conform contractului, este locul la o simplă aplicațiune a sancțiunii contractuale la acest fapt constant declarând contractul reziliat pe temeiul pactului comisoriu expres prevăzut în contract;

Pentru aceste motive, admite recursul, Casează, admite acțiunea și ordonă evacuarea etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. III

Audiența dela 18 Iunie 1927

Președinția d-lui N. JAC CONSTANTINESCU consilier

C. F. R. cu S. Singer

Declziunea Comercială 119

Faliment. Sentință cu drept de opoziție. Introducerea opoziției înainte de legea accelerării. De când curge termenul de apel? Art. 904 c. com. Art. 41 și 58 l. a. jud.

Dacă sub vechea procedură termenul de apel în materie comercială, în cazul când sentința s'a dat contradictoriu cu părțile, se socotește dela pronunțare, cu atât mai mult legea nouă a. ac. jud. nu poate prelungi acest termen socotindu-l dela comunicare, de oarece această lege a avut în vedere celeritatea judecării proceselor, încât ea n'a putut prevedea, termene mai lungi decât vechea procedură.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de partea intimată și anume: Judecătorul Sindic de pe lângă Tribunalul Ilfov în falimentul L. Singher, Aron Goldemberg și Ignace Gutfreud prin care tind la respingerea ca tardiv a apelului făcut de Administrațiunea C. F. R. în contra sentinței comerciale cu nr. 288 din 18 Octombrie 1926 a Trib. Prahova secțiua II pe motiv că n'a fost introdus în termenul de 30 zile dela pronunțare conform art. 904 din c. comercial, căci sentința apelată, a fost dată contradictoriu cu apelanta susținând că legea pentru accelerarea judecării proceselor nu-și are aplicațiunea în speță întrucât opozițiunea asupra căreia s'a dat acea sentință a fost introdusă anterior punerii în aplicare a acelei legi, iar reprezentantul părții apelante a susținut din contră că apelul este în termen, întrucât nu s'a comunicat copie de pe sentința apelată, dată dela care începe a curge termenul, conform legii.

Având în vedere că conform art. 904 din c. comercial în materie comercială termenul de apel contra hotărârilor pronunțate în prima instanță este de 30 zile și că acest termen începe pentru sentințele date contradictoriu din ziua pronunțării lor pentru cele date în lipsă din ziua primirii copiei după sentință, conform art. 74 și 137 din codicele de procedură civilă.

Având în vedere că în speță sentința apelată prin care s'a admis în parte opozițiunea făcută de apelanta de azi în po-triva sentinței cu nr. 124-924 și a obligat-o să plătească intimașilor suma de lei 118.385, a fost dată în contradictoriu cu apelanta, astfel că termenul de apel este 30 zile din ziua pronunțării sentinței apelate care a avut loc la 18 Octombrie 1926.

Considerând că acțiunea care formează obiectul procesului de față fiind introdusă înainte de legea accelerării judecăților, art. 904 din c. com., formează dreptul comun pentru astfel de acțiuni; că nu se poate susține cu temei că ele au fost abrogate de art. 57 din legea accelerării judecăților, întrucât această lege nu se ocupă de opozițiuni, decât spre a le desființa prin art. 43 al. 2.

Considerând că art. 57 din aceea lege abrogând dispozițiunile din procedura civilă și codul comercial numai acelea cari ar contrazice, dispozițiunile legii de accelerare, evident că art. 904 din c. comercial, nu este contrariu legii de accelerare, de vreme ce această lege nu se preocupă de acțiunile cari intentate anterior legii accelerării se dau cu drept de opoziție, așa că într-o asemenea situațiune, termenul de apel în cazul de față rămâne cel prevăzut de art. 904 din c. comercial.

Considerând că art. 41 din legea accelerării pentru judecarea proceselor care prevede că termenele de apel în materie civilă și comercială este de 15 zile dela comunicare, se referă la acțiunile introduse după promulgarea legii de accelerare și este pusă la capitolul 4 „despre apeluri” iar nu la „dispozițiuni tranzitorii” astfel că nu poate fi aplicabil în speță.

Considerând că deși în principiu legile de procedură se aplică dela data promulgării lor, chiar în procesele intentate anterior, totuși art. 58 din zisa lege, prevede că înaintea instanței unde se găsea acțiunile deja introduse, se aplică vechea procedură.

Considerând d'asemenea că, deși sentința apelată s'a dat asupra unei opozițiuni la 18 Octombrie 1926, deci, după promulgarea legii, accelerării judecăților, care a avut loc la 15 Septembrie 1925, însă opozițiunea a fost introdusă înainte de legea accelerării, așa încât ea face parte din acțiunea introductivă de instanța intentată în Mai 1924, acțiune care conform art. 58 se judecă după vechea procedură, urmând ca numai în instanța de apel să se judece după noua lege.

Considerând dar că acțiunea fiind introdusă anterior datei de punere în aplicare a legii de accelerarea judecăților și prima sentință cu nr. 124-924 dată asupra acelei acțiuni fiind pronunțată cu dreptul de opozițiune, termenul de apel urmează a fi socotit că curge din ziua pronunțării sentinței apelate cu nr. 288-926 care, după cum s'a arătat mai sus a fost dată contradictoriu cu apelanta, iar nu dela comunicare cum aceasta a susținut.

Considerând că dacă sub vechea procedură termenul de apel în materie comercială în caz când sentința s'a dat contradictoriu cu părțile — cum e în speță —, se socotește dela pronunțare cu atât mai mult cuvânt legea nouă a accelerării nu poate prelunge acest termen, socotindu-l dela comunicare, deoarece această lege a avut în vedere celeritatea judecării proceselor, încât ea n'a putut prevedea termene mai lungi de cât vechea procedură.

Că așa fiind, incidentul ridicat de intimați fiind întemeiat urmează a fi admis și'n consecință a se respinge apelul ca tardiv.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul.

(ss) N. Jac Constantinescu, N. N. Ioanid, P. Teodorescu

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECT. III

Audiența dela 9 Iulie 1927

Președinția d-lui P. TEODORESCU, consilier

George Angelescu cu Primăria Ploești

Decizia civilă No. 215

Contencios administrativ. Primărie obligată pe cale de contencios de a da o autorizațiune de construire. Neconformare. Cerere la aceeași instanță contra primăriei de a fi condamnată la daune cominatorii. Admitere. Art. 7 din legea contenciosului administrativ.

Potrivit art. 7 din legea contenciosului administrativ, dacă justiția obligă autoritatea administrativă să satis-

facă cererea cuiva și dacă comunicându-se autorității de partea interesată hotărârea dată, iar, în interval de 15 zile dela comunicare, nu s'a dat nici o urmare deciziunei instanței care a judecat, aceasta, după simpla cerere a reclamantului, fără nici o taxă, va cita de urgență pe părți în camera de consiliu și va condamna administrația la daune cominatorii de cel puțin 500 lei de fiecare zi de întârziere cu începere dela expirarea celor 15 zile arătate mai sus.

S'a ascultat d-l avocat G. Manolescu din partea reclamantului și d-l avocat Al. Călinescu din partea părții Primăria Ploești.

Curtea deliberând,

Având în vedere că George Angelescu, domiciliat în Ploești, calea Buna Vestire No. 79 bis, prin petiția înreg. la No. 6636 instanță, cere pe baza art. 7 din legea Contenciosului Ad-tiv ca Primăria Municipiului Ploești să fie condamnată a-i plăti suma de lei una mie cu titlu de daune cominatorii pe fiecare zi de întârziere, cu începere dela 4 Mai 1927, pe motiv că nu s'a conformat deciziunei civile a acestei Curți cu No. 98 din 1927, de a-i da autorizația să clădească pe terenul său din Ploești, calea Buna Vestire No. 79 bis.

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar;

Având în vedere că prin menționata deciziune civilă No. 98 din 1 Aprilie a. c. Curtea a admis cererea făcută de numitul petiționar, conform legii pentru Contenciosul Ad-tiv, și a obligat pe Primăria Municipiului Ploești, să-i dea autorizațiunea cerută prin petițiunea înreg. la No. 13400 din 1 Sept. 1926, pentru a construi o casă cu trei camere și antreu de zid, învelită cu tablă de fier, pe terenul său din Ploești, str. Buna Vestire No. 79 bis; că recl. G. Angelescu conformându-se disp. art. 7 din legea pentru contenciosul administrativ, a comunicat prin Corpul de Portări Primăriei Municipiului Ploești copie de pe aceea deciziune, cum constată adeverința dată de șeful Portărilor de pe lângă Trib. Prahova; că, apoi, trecând un interval de 15 zile de la comunicare și Primăria nedând nici o urmare deciziunei curții, reclamantul a făcut prezenta cerere întemeiată pe art. 7 din zisa lege;

Având în vedere că, în adevăr, acest text de lege prevede în mod categoric că: dacă justiția obligă pe autoritatea administrativă să satisfacă cererea, să desființeze sau să modifice actul, deciziunea dată se va comunica de partea interesată, prin Portării, administrațiunei, capului acelei administrațiuni sau reprezentantului consiliului respectiv, cum ar fi președintele lor, în cazul când actul emană de la asemenea consilii, și dacă în interval de 15 zile de la comunicare nu se dă nici o urmare deciziunei instanței care a judecat, după cererea reclamantului, printr'o simplă cerere, fără nici o taxă, va cita de urgență, în camera de consiliu, pe reclamant și pe administrație și va condamna administrația să plătească reclamantului daune de cel puțin 500 lei de fiecare zi de întârziere, cu începere dela expirarea celor 15 zile arătate mai sus;

Având în vedere că în speță — după cum s'a arătat mai sus — reclamantul s'a conformat disp. menționatului articol, căci la 4 Mai 1927, a comunicat d-lui I. S. Obrocea, Primarul Municipiului Ploești, copie de pe decizia civilă a acestei curți cu No. 98 din 1927 prin care aceasta este obligată a satisfacă cererea reclamantului, dar că, trecând 15 zile de la comunicare și Primăria nedând nici o urmare acelei deciziunii, reclamantul în mod legal a introdus prezenta cerere;

Având în vedere că la admiterea acestei cereri reprezentantul Primăriei s'a opus susținând în rezumat: că azi nu se mai poate susține că ar fi vorba numai de o eventuală expropriere, cum s'a susținut de reclamant cu ocazia primei sale cereri, asupra căreia s'a dat decizia civilă No. 98 din 1 Aprilie a. c., fiindcă, în urmă, prin îndeplinirea formelor legale, terenul s'a declarat expropriat și deci atins de restricțiunea prevăzută de legea pentru unificarea administrativă, încât nu mai poate fi

vorba de a se da autorizare de construcție, când toată discuția este tocmai în privința prețului terenului expropriat, asupra căruia n'au căzut încă de acord;

Având în vedere însă că aceste obiecțiuni ridicate de reprezentantul Primăriei, nu pot fi discutate azi într-o asemenea cerere formulată în cadrul art. 7 din legea Contenciosului ad-tiv, în care, conform acestui articol, Curtea este chemată a examina numai dacă Primăria s'a conformat sau nu menționatei deciziuni civile a acestei Curți cu No. 98 din 1 Aprilie a. c. și anume dacă a dat autorizația cerută de a construi, căci altfel ar însemna să se violeze autoritatea lucrului judecat, de oarece soluția dată de Curte, prin acea deciziune, nu poate fi criticată decât pe calea recursului în Casație, recurs pe care Primăria nu l-a făcut;

Având în vedere că — după cum s'a arătat mai sus —, Primăria nu face dovada că s'a conformat acelei deciziuni;

Având în vedere că de altfel formalitățile ce Primăria arată că a mai făcut posterior pronunțării deciziunii No. 98 din 1 Aprilie 1926, nu sunt decât tot începuturi de exproprieri, cari pot sau nu să fie continuate mai departe de Primărie; Considerând că încunoștiințarea pe care Primăria Municipiului Ploiești a făcut-o reclamantului G. Angelescu cu adresa No. 7867 din 2 Mai 1927, prin care face cunoscut acestuia cum că Consiliul comunal în ședința de la 20 Aprilie 1927 a aprobat să se facă exproprierea în discuțiune și că a fixat prețul de metru pătrat de teren, nu poate constitui o expropriere în sensul legii, astfel cum Curtea a stabilit prin menționata deciziune cu No. 98 din 1926 și nici faptul că reclamantul cu notificarea No. 6152 din 9 Mai 1927, făcută prin Corpul de Portări de pe lângă Trib. Prahova, a răspuns Primăriei la acea adresă, de oarece era obligat a da un atare răspuns în termen de 10 zile conf. art. 36 din legea de expropriere, fiindcă altfel tăcerea reclamantului se considera ca o mulțumire pe prețul oferit;

Considerând că chiar legea administrativă, pe baza căreia reprezentantul Primăriei se mai întemeiază în combaterea cererii reclamantului, prin art. 76 prevede că Primăria poate proceda și la exproprierea pe zone potrivit legii de expropriere în scopul de a înlesni lucrările edilitare și transformare pe care buna stare a comunelor, salubritatea, siguranța și înfrumusețarea lor o cer;

Considerând că, același articol mai prevede cum că utilitatea publică se declară de Consiliul comunal cu aprobarea Ministerului de Interne în baza avizului Consiliului administrativ superior. Or Primăria nu face dovada că ar fi obținut o atare aprobare;

Că numai în urma acestei aprobări, urmează să se facă formele cerute de legea de expropriere și la cari se referă și legea administrativă;

Considerând că legea de expropriere prin art. 3 și următorii, arată ce anume formalități trebuiesc îndeplinite când este vorba de o expropriere pentru cauză de utilitate publică — cum e în speță — și că după îndeplinirea acelor formalități și a unui termen de zece zile, Primăria trimite lucrările la Parchet, care la rândul său sesizează Trib., singurul în drept, conform art. 13 și urm. din aceeași lege, a declara expropriat în interes public pe un proprietar de avutul său, iar în urmă intervine o nouă și ultimă formalitate anume aceea a fixării prețului;

Considerând că până astăzi, Primăria n'a făcut nimic din toate acestea, așa încât obiecțiunile ce a ridicat sunt lipsite de temei;

Că, dar, cererea reclamantului fiind făcută în condițiunile art. 7 din legea pentru contenciosul administrativ, urmează a o admite și a condamna Primăria Municipiului Ploiești la câte 500 lei daune cominatorii pe fiecare zi de întârziere, cât s'a apreciat de Curte, — și aceasta începând de la 20 Mai 1927, când a expirat termenul de 15 zile de la data primirii de că-

tre Primărie a copiei de pe deciziunea cu No. 98 din 1 Aprilie 1927, cu 1000 lei cheltueli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea, admite cererea, etc.

(ss) P. Teodorescu, Const. Pantelimon, Al. Liciu

Prim Grefier (ss) S. Stefănescu

NOTA. — Tot în acest sens, s'a pronunțat aceiaș curte și secție prin decizia civilă nr. 230 din 16 August 1927, în cererea făcută de Colonel Eliat Ioan, în contra Ministerului de Război.

Curtea a fost compusă din: Al. Costin, I. Petrescu și Al. Liciu. N. R.

TRIBUNALUL MEHEDINȚI SECT. II

Audiența din 27 Mai 1927

Președinția d-lui HORIA BOGDAN, judecător

Sentița Civilă No. 223

Demobilizat. Improprrietărire de primărie cu loc de casă. Acte depuse. Verificare. Aprobare. Act de vânzare. Acțiune în anularea lui pentru „neîndeplinirea condițiunilor prevăzute în contract”. Respingere. Legea din 17 Octombrie 1921.

Prin cuvintele „neîndeplinirea condițiunilor prevăzute în contract”, din legea dela 17 Octombrie 1921, nu se poate în niciun caz înțelege condițiunile cari au fost deja verificate și admise ca îndeplinite de către Primărie în momentul vânzării, ci numai acelea cari nu puteau fi dinainte controlate, cum sunt cele două clauze exprese de împrejmuire și construire.

Faptul că cumpărătorul nu domiciliu în 1916 în orașul de improprrietărire, condițiune ce ar fi prevăzută de regulamentul legii, nefind cerută cumpărătorului de lege, actul nu poate fi anulat.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Florea Priboi, din T.-Severin strada nr. 29, contra cărții de judecată civilă cu nr. 1143-926, pronunțată între numitul și Primăria T.-Severin, pentru anularea actului de vânzare transcrise la Tribunalul Mehedinți secția I-a la No. 6391-1923, pentru parcela nr. 803, din noul cartier.

Având în vedere lucrările din dosar și susținerile părților.

Având în vedere că în fapt speța se rezumă astfel: În anul 1922 demobilizatul Flora Priboi, face cerere Primăriei orașului T.-Severin, pentru a i se admite improprrietărire cu lot de casă, conform legii din 17 Octombrie 1921; Comisiunea interimară după ce verifică actele depuse de petiționar printr'o comisiune special instituită, pentru verificarea actelor, aprobă improprrietărire acestuia prin încheierea nr. 132-1922, urmând la 17 Sept. 1923, după aprobarea și a Ministerului de Interne, actul de vânzare-cumpărare al lotului între Primărie, reprezentată prin președintele Comisiunii interimare și petiționar.

Patru ani mai târziu, primăria intentează acțiunea de față, tinzând la anularea vânzării pe motiv de neîndeplinirea condițiunilor prevăzute în el, iar la dezbaterea fondului se mărginește a invoca faptul că cumpărătorul nu locuia în 1916 în T.-Severin.

Având în vedere că prin „neîndeplinirea condițiunilor prevăzute în contract” nu se poate în nici un caz înțelege condițiunile care au fost deja verificate și admise ca îndeplinite de către Primărie în momentul vânzării, ci numai acelea cari nu puteau fi dinainte controlate, cum sunt cele două clauze exprese de împrejmuire și construire.

Aceasta rezultă din natura juridică a condițiunii care este un eveniment viitor și incert și care odată îndeplinite s'au considerat ca îndeplinite se stinge pentru totdeauna, astfel că este clar că zisele condițiuni cerute pentru a fi admis la improprrietărire nu sunt în mod juridic condițiuni, nefiind nici eveni-

mente viitoare, nici necerte, și afară de asta și îndeplinite sau considerate ca îndeplinite în momentul vânzării prin încheierea comisiei interimare; ci sunt pur și simplu elemente interne ale consimțământului, cari ca atare nu pot duce la anularea convenției decât pe calea viciului de consimțământ, pentru eroare, dol, sau violență, și nici decum nu pot fi considerate ca condițiuni juridice a căror îndeplinire ar putea fi de aci înainte cerută cumpărătorului.

Afară de aceasta, nu se poate pricepe, înlăturând cazul unei acțiuni temerare, ca Primăria să ceară azi îndeplinirea unei condițiuni pe care s'au nu a cerut-o în momentul vânzării, sau dacă a cerut-o, singură a considerat-o ca îndeplinită.

Dar admitând chiar, că această vânzare, fiind făcută pe baza legii și a regulamentului respectiv, cari, spune contractul, „toate face parte integrantă din prezentul contract”, s'ar putea anula în afară de motivele dreptului comun și clauzele de neîmprejmuire și reconstruire prevăzute expres în contract, și pentru cele prevăzute în lege și regulament.

Având în vedere că comuna în susținerile sale nu dovedește neîmprejmuirea și reconstruirea și se mărginește la desbaterea fondului a invocat faptul că numitul cumpărător nu domiciliu în 1916 în orașul de împrumetărire, condițiune ce ar fi cerută de regulamentul legii.

Considerând însă că, din nimic nu rezultă că cumpărătorul împrumetărit trebuia să domicilieze în 1916, în orașul de împrumetărire, că mici contractul, nici legea, nici regulamentul nu prevăd o asemenea condițiune, iar art. 4 al. a. al regulamentului pe care se bazează cartea de judecată are cu totul un alt înțeles.

În adevăr, se cer prin art. 4 două lucruri distincte: 1) Ca cumpărătorul să domicilieze în comuna Urbană respectivă în momentul încheierii contractului (vezi al. a., 2), ca el să nu posedă vre-o proprietate imobiliară urbană în orașul în care are efectiv reședința dela 14 August 1916 (vezi al. și a. c.).

Cu alte cuvinte regulamentul, cum era și natural prevede și cazul în care un îndreptățit la împrumetărire, care prin faptul că azi domiciliază în un anumit oraș, își realizează acolo dreptul său, ar fi avut dela 1916 încoace o reședință schimbătoare, caz foarte obișnuit, și atunci regulamentul îi cere ca el să arate că nici în orașul unde a avut „efectiv reședința” dela 1916 încoace, nu posedă vre-un imobil.

Aceasta din urmă este singura cerință a regulamentului care prin al. c este prevăzută sub sancțiunea anulării actului, și cauza acestei anulări nu este de cât viciul de consimțământ provocat de dol, cum arată textual chiar al. c., dovada incumbând reclamantei că cumpărătorul în momentul cumpărării posedă un alt imobil urban, dovadă pe care în speță nu o face.

Dar mai mult de cât atât, chiar dacă am admite prin imposibil că regulamentul ar cere ca cumpărătorul să fi domiciliat în 1916 în orașul de împrumetărire, această dovadă incumbând reclamantei, „actori incumbit onus probandi”, și ea fiind astfel o dovadă a unui fapt negativ, nu se poate face prin simpla atestare a biroului populației că nu era înscris în 1916, ci trebuie ca primăria să dovedească unde locuia în acel timp cumpărătorul mai cu seamă că, pentru a fi consecventă, ea însăși admisesse în momentul vânzării că cumpărătorul domiciliase în 1916 în acest oraș.

Și mai mult încă, chiar dacă regulamentul contrar legii care nu cere decât ca cumpărătorul să fie domiciliat în momentul cumpărării în orașul unde se împrumetărește, ar cere o astfel de condițiune sub sancțiunea anulării, această cerință a regulamentului ar fi ilegală și ar trebui ca atare să fie respinsă de tribunal, căci ar sabota aproape complect efectul legii înlăturând fără temei dela împrumetărire pe toți îndreptățiii cari dela 1916 și-ar fi schimbat domiciliul, și știut este că regulamentul nu poate modifica legea cu atât mai mult cu cât chiar legea de față spune că „un regulament va desvoltă principiile” sale iar nu că le va restrânge.

Prin urmare atât pentru motivul de drept, că condițiunea de

domiciliere în 1916 nu este în nici un fel cerută cumpărătorului, cât și pentru motivul de fapt că nedomicilierea lui nu este dovedită.

Apreciind și asupra cheltuielilor de judecată cerute conform art. 140 și 146 din procedura civilă le fixează la suma de una sută lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Supleant Liviu Teclu. În vîtutea legii,

Hotărăște,

Admite de fondat apelul făcut de Florea Priboi contra cartei de judecată cu nr. 1143-1926, a judecătorei ocolului Urban T.-Severin și reformând în totul cartea de judecată apelată.

Respinge ca nefondată acțiunea intentată de Primăria Comunei T.-Severin și înregistrată la nr. 11434-1926.

(ss) Horia Bogdan, D. Varduca.

TRIBUNALUL ROMANAȚI SECȚIA II-a

Audiența dela 2 Noembrie 1926

Președinția d-lui MIHAIL BARBESCU, Președinte

Grigore N. Catana și a. cu Petcu Ciuciu și a.

Sentița Civilă No. 375

Revendicare. Act dotal. Transcrierea lui în registrul de mutațiuni. Netranscrierea în cel special de foi dotale. Vânzarea ulterior de către constituitorii dotei a pământului dotal. Neidentificarea lui în actul dotal. Transcripțiunea actului dotal neoposabilă nouilor achizitori.

1. *Transcrierea convențiilor matrimoniale în registrul special de foi dotale este cerută de lege numai în interesul terților fiind formalitatea care dă în privința lor caracterul de dotalitate bunurilor.*

2. *Transcripțiunea unui act dotal în registrul de mutațiuni nu poate fi opozabilă unor noi cumpărători posteriori ai terenului din acel act dacă se constată că acel teren nu este individualizat sau nu poate fi bine determinat prin acel act.*

Tribunalul deliberând, a pronunțat următoarea sentița. Asupra apelului făcut de Grigorie N. Catana din Caracal ca soț, uzufructuar dotal și ca mandatar al soției sale Ioana Gr. Catana tot din Caracal, în baza procurei dela dosar, împotriva cărții de judecată Nr. 147 din 926, a judecătorei rurale Scărișoara, prin care i s'a respins ca nefondată acțiunea ce a intentat contra lor: Gheorghe Pavel Preduț din comuna Rusănești de jos și Petcu Ciuciu din comuna Scărișoara, pentru revendicarea a trei pogoane pământ de cultură.

Având în vedere că din lucrările dela dosar și discuțiile orale ale părților, rezultă următoarele:

La 19 Martie 1926, Ioana Gr. Catana din Caracal cu autorizațiunea soțului său, cheamă în judecată înaintea judecătorei rurale Scărișoara pe Petcu P. Ciuciu și Gheorghe Pavel Preduț, revendicând dela ei trei pogoane pământ situate în hotarul comunei Traian, ce făceau parte din lotul No. 251.

În justificarea dreptului său, reclamanta susține că i-au fost constituite dotă de tatăl său Marin Filimon prin actul dotal autenticat de judecătoria ocolului 2 Caracal la No. 131 din 1907 și transcris în registrul general de transcripțiuni la No. 1486 din 907 al Tribunalului Romanați.

La judecătoria, acțiunea se respinge pe considerația că actul dotal nu era opozabil părților, cari dețineau pământul în baza a două acte de cumpărătoare din 1919 cu învecinări bine determinate dela același autor Marin Filimon, deoarece nu eră trecut și în registrul special de oi dotale potrivit dispozițiilor art. 708 pr. civ.

Apelul la tribunal se face de Grigorie N. Catana în calitate de soț uzufructuar dotal și ca mandatar al soției sale cu procură și ca temei de drept se susține că lipsa de transcriere

a actului dotal în registrul special de foi dotale n'are alt efect decât că ridică actului caracterul dotalității, rămânând însă valabil ca act de donație și este opozabil terțelor persoane fiindcă a fost trecut în registrul general de mutațiuni imobiliare.

Intimații au obiectat mai întâi că apelul este făcut de o persoană fără calitate întrucât soțul apelant a figurat la prima instanță numai pentru autorizație în acțiunea pornită de soție, ori după dispozițiile art. 1242 c. civ. numai soțul are dreptul să exercite asemenea acțiune sub regimul dotal.

În al doilea rând, prin această pretenție de a considera actul dotal ca act de donație, se face în realitate o cerere nouă în apel care schimbă temeiul de drept dela prima instanță și pe aceste considerațiuni intimații au cerut respingerea apelului.

Considerând că transcrierea convențiilor matrimoniale în registrul special de foi dotale este cerută de lege numai în interesul terților, fiind acea care dă în privința lor caracterul de dotalitate bunurilor. (Cas. rom. dec. No. 249 din 1906 în dreptul No. 56 din 906).

Că însă, întrucât înstreținarea este făcută de constituitorul dotei, această discuție e de prisos și se putea face cu folos numai în cazul când înstreținarea ar fi emanat dela înzestrată.

Că astfel, stând lucrurile, ceace rezolvă chestiunea în speță, este numai transcrierea în registrul general de transcripțiuni, care după cum se exprimă înalta Curte de Casație în decizia mai sus menționată, este instituită de lege, ca să aducă la cunoștință terților cari ar trata cu fostul proprietar, că drepturile lui asupra imobilului au trecut asupra altuia în totalitate sau în parte.

Considerând că din citirea actului dotal aflat la dosar se vede că soții n'au adoptat regimul dotal prin vreo clauză expresă și nici altă mențiune nu există din care prin deducție să se poată trage o astfel de concluzie, așa că soții se găsesc căsătoriți sub regimul parafernial.

În această situație, acțiunea în justiție a fost bine pornită de femeie cu autorizația soțului și ca consecință și apelul făcut de dânsa prin soțul său autorizat cu procură se privește regulat introdus, astfel că incidentul ridicat de intimați se găsește nefondat și se respinge.

Considerând că cererea apelantei de a considera actul dotal ca donație nu constituie o cerere nouă care să nu poată fi propusă pentru prima oară în apel și nu schimbă temeiul juridic dela prima instanță, deoarece dotalitatea este altceva decât o liberalitate (Laurent tom. 21 nr. 159) chiar când constituitorii sunt părinții și aproape nu există contract de căsătorie fără donație (același autor și tom. nr. 55) așa că și această obiecțiune a intimaților pârâți se găsește nefondată.

Considerând că în afară de acestea, intimații au ridicat azi în ședință un motiv nou, necomunicat prin întâmpinarea ce au făcut și anume că transcrierea actului dotal în registrul general de transcripțiuni considerat chiar ca donație, este ne-regulat făcută și nu le poate fi opozabilă, deoarece din interogatoriul luat azi în instanță apelantei cât și din certificatul primăriei Traian, aflat la dosar, se constată că tatăl său Marin Filimon a avut proprietate zece pogoane în comuna Traian, formând lotul No. 251, ori din citirea actului dotal se vede că se constituie dotă trei pogoane din lotul Nr. 251 fără să se arate vreun vecin.

Considerând că după dispozițiile art. 40 combinat cu art. 7 din legea accelerării proceselor, intimatul care nu a făcut întâmpinare ori nu a depus-o în termen, pierde dreptul de a se servi de vreo probă în tot cursul acelei instanțe.

În asemenea caz, el păstrează dreptul de a se apăra discutând în fapt și în drept, temeinicia susținerilor și probelor reclamantului, de unde consecința că și în cazul când s'a făcut întâmpinare, dar s'a omis un motiv de apărare, el poate fi susținut dacă se mărginește la combaterea temeiurilor de drept ale părții adverse.

Considerând că din citirea actului dotal se mai vede că în adevăr, nu se arată nici un vecin pentru cele trei pogoane în discuțiune, spunându-se numai că fac parte din lotul Nr. 251, ori din probele aflate la dosar se constată că Marin Filimon, tatăl apelantei, a fost împroprietar cu 5 hectare formând lotul No. 251 în comuna Traian și atunci se pune în trebărea dacă transcripțiunea actului dotal din 1907, poate fi opozabilă intimaților?

Considerând că scopul pentru care legea a instituit transcrierea înstreținărilor de imobile în registrul general de transcripțiuni, n'ar fi atins dacă imobilul înstreținat nu ar fi individualizat sau nu ar putea fi determinat, cum se întâmplă în cazul când într-o întindere mai mare de pământ se vinde o porțiune oarecare, fără a se arată vreun vecin sau alt indicu care să o poată preciza.

Că în această situație părțile s'ar găsi în indiviziune și numai operațiunea partagiului ar putea alege care este porțiunea vândută.

Considerând însă că în speță din felul cum s'a apărât în tot timpul apelanta-reclamantă, rezultă că cele trei pogoane ce i-au fost date zestre la 1907 deși neindividualizate, sunt tocmai acelea ce au fost vândute ulterior de înzestrător în mod determinat intimaților din proces, de unde rezultă că dacă între reclamantă și tatăl său ele au fost individualizate prin grai, cumpărătorii de mai târziu nu aveau de unde ști că tocmai acestea erau bucățile de pământ date reclamantei.

Că așa stând lucrurile, transcrierea titlului apelantei reclamantă deși anterioară nu poate fi opozabilă intimaților pârâți ale căror titluri de dobândire sunt transcrise la Nr. 3718 și 1192 din 919 în registrul de mutațiuni al Tribunalului Romanași.

În ce privește proba cu martori, cerută în ședință de apelantă spre a dovedi că pământul vândut intimaților-pârâți este cel constituit zestre la 1907, din moment ce se stabilește că intimații nu puteau ști în momentul cumpărării că acesta era terenul dat mai înainte reclamantei apelante, această probă apare ca inutilă și se respinge.

Că astfel fiind, apelul de față se privește ca nefondat și urmează a se respinge cu una mie lei cheltueli de judecată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de ședință, I. T. Georgescu, Tribunalul respinge ca nefondat apelul etc.

(ss) M. Barbescu, I. T. Georgescu.

Prim-Grefier (ss) I. I. Pârvănescu.

TRIBUNALUL IAȘI, SECȚIA II-a

Audiența dela 27 Ianuarie 1927

Președinția d-lui CONST. GH. LUPU, Judecător

Hascal Leibel și Mendel Bercovici cu Fiscul

Sentița civilă No. 32

Taxe de înregistrare. Act de vânzare. Preț stipulat. Proces verbal de contravenție dresat de controlorul fiscal pe motiv că prețul fixat de părți ar fi prea mic. Atacarea lui cu apel de către cei dați în contravenție. Admitere. Art. 61 și 89 legea timbrului.

Pentru ca să existe contravenția prevăzută de art. 89 legea timbrului procesul verbal de contravenție trebuie să constate că între vânzător și cumpărător există un contra înscris cu preț mult mai mare decât cel prevăzut în actul de vânzare sau să constate că există fraudă în orice alt chip.

Pentru cazul când fiscului i se pare că prețul fixat de părți ar fi prea mic în raport cu valoarea reală a imobilului, el are deschisă calea contestațiunii prevăzută de art. 61 leg. timbrului, iar nu dreptul de a dresa proces de contravențiune și pune în urmărire pe părți pentru diferențe de taxe de înregistrare la un preț pe care fiscul îl fixează și la amendă.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Hascal Leibel și Mendel Bercovici contra procesului verbal încheiat de controlorul fiscal I. Roșianu, la Iunie 1926, și prin care numiții sunt impuși la 2500 lei taxă de înregistrare, 7500 lei amendă.

Având în vedere desbaterile urmate în ședința dela 25 Ianuarie 1927 și actele dela dosar.

Având în vedere că controlorul fiscal I. Roșianu de pe lângă Administrația financiară Iași, prin procesul verbal din Iunie 1926, constată că pe lângă ridicarea prețurilor imobilelor, prețul fixat de părți prin actul de vânzare intervenit între ei, autentificat de Trib. Iași s. III-a asupra imobilului din Iași, mahalaua armeană No. 25, este prea mic și deci s'a frustrat Statul cu taxele cuvenite prin aceia că în actul de vânzare prețul acestui imobil este fixat de părți la 50.000 lei, pe când în realitate după constatările făcute de fisc, acest imobil este evaluat la 100.000 lei.

Având în vedere că motivul de apel prevăzut prin petiția de apel și dezvoltat în instanță este greșită aplicare a art. 89 leg. timbr. întrucât prin procesul verbal dresat nu se pretinde și nici nu se dovedește fraudă din partea părților, ci numai că valoarea reală a bunului e mai mare decât prețul fixat de părți, fiscul având deschisă pentru aceasta calea contestației prevăzută de art. 61 leg. timbr.

Având în vedere că pentru a fi aplicat art. 89 leg. timbr. se cere ca între părți să existe contra înscrisuri, cu preț mai mare decât cel fixat prin actul impus taxelor de înregistrare, sau să existe fraude în orice alt chip.

Că prin procesul verbal se afirmă numai că s'a făcut un contract de vânzare cu preț economic, în scop de sustragere dela plata taxelor, fără a se prefinde în mod precis, sau dovedi vre-o fraudă.

Având în vedere că legea timbrului prin art. 61 al. b prevede o normă de socotire a taxelor de înregistrare pentru vânzările de bună voie constatate prin act, prețul din acel act, iar în lipsă după valoarea dată de părți.

(Că dacă părțile prin actul de vânzare intervenit între ele au fixat un preț mic în raport cu valoarea reală a imobilului dat, poate pentru motive cari nu interesează în cauză, acest simplu pretext atât cât nu se stabilește fraudă, nu poate constitui o contravenție, fiscul fiind în drept a-și valorifica drepturile sale pe calea contestației prevăzută de art. 61 din leg. timbr.

Că, deci, apelul găsimdu-se întemeiat câtă a fi admis, infirmându-se procesul verbal de contravenție.

Pentru aceste motive, Tribunalul, admite apelul, etc.

(ss) C. G. Lupu, Agricola Ionescu.

Grefier (ss) Pamfil.

NOTA. — Problema juridică ce s'a pus în discuție în fața Trib. Iași S. II-a este cea veșnică suspiciune a fiscoșului contra vânzătorilor de imobile, învinuindu-i că prețul stipulat în contractele de vânzare este economic și derizoriu, necorespunzând valorii venale; cu atât mai mult, cu cât acest sistem s'a menținut și în noua lege a timbrului dându-i un caracter mult mai grav.

Regula generală și dominantă în materie fiscală, este că toate faptele și actele de natură civilă sau comercială a unei persoane sunt cenzurate de fisc și deci nici un profit pentru particulari fără a i se da statului cota ce-i aparține. Ideea concepută și cristalizată în formula: „Dă Cezarului ce e al său”.

Imixtiunea și controlul fiscoșului în confecționarea unui act de vânzare între particulari se manifestează conform legii timbrului prin

a) (*Contestația*) art. 61 legea veche și art. 54 leg. nouă a timbrului.

b) (*Contravenția*) art. 89 leg. veche și art. 88 legea nouă a timbrului.

Aceste două căi sunt indicate și au menirea de a ocroti tezaurul public să nu fie frustat de particulari prin convențiunile lor, dându-i-le altă formă decât cea reală și astfel de a se sustrage prin fraudă dela o contribuție obligatorie în dauna statului.

1. Contestația pe care o prevede art. 61 alin. v și art. 54 din noua lege a timbrului din 29 Aprilie 1927, este un drept acordat fiscoșului de a protesta contra prețului pe care-l fixează părțile într'un act prin care se constată transmisiunea unui bun și dacă este inferioară valorii venale. Această contestație se îndreaptă la Tribunalul competent după normele procedurale obișnuite.

Și aci se aplică teoria „*tertului lezat*” cu dreptul său de a interveni când are un interes legitim, născut și actual și mai ales când prejudiciul ce i se cauzează este ireparabil.

Contestația nu schimbă întru nimic natura convenției dintre părți, și nici nu poate influența întrucâtva conținutul său; dar plecând dela ideea că în perfecționarea formelor actului intervine și fiscoșul ca parte interesantă, se legitimează deci acest drept de a contesta prețul cu o mică nuanță dar cu efecte primejdioase că, pe când în legea veche „*buna credință*” putea să constituie o prezumție în favoarea părților în legea nouă și această circumstanță discutabilă s'a înlăturat (*Pandectele Franceze*, Enregistrement, Vol. 30, No. 858-972).

Incontestabil că vânzarea unui imobil se face pe baze speculative; dar nu e mai puțin adevărat că afecțiunea și gratitudinea fac și ele parte dintre acele sentimente care stăpânesc profund firea omenească, și pot asemenea determina înstrăinarea unui imobil către o persoană în condițiuni absolut avantajoase. Este oare admisibilă intervențiunea fiscoșului pentru a răscoli pasiunile omenești, și înlăturându-se buna credință să diminueze elanul satisfacțiunii, scoborând intenția lor nobilă la nivelul speculațiilor vulgare?

Redacțiunea noului text constituie o veșnică amenințare și o complectă nesiguranță ce va plana asupra actelor de vânzare imobiliare. Noțiunea dreptului de proprietate concentrat în formula absolutistă și exclusivă este știrbită din acest control care nu înlătură posibilitatea fraudei, dar împiedică libera circulație a bunurilor așa cum o consacră dreptul de proprietate.

Teoria „*Autonomiei parțiale*” (Planiol, vo. I, pag. 288) creată de art. 969 cod. civ. prin care convențiunile au putere de lege între părți devine literalmente iluzorie. Nimeni și nimic nu poate împedea libertatea actelor juridice decât în cazul art. 5 cod. civ. când ordinea publică sau bunele moravuri sunt încăcate. Deci fixarea prețului fiind un atribut al părților și prețul făcând parte integrantă din consimțământul împreună cu „*res*” proclamă validitatea juridică, și valabilitatea practică a convențiunii cu putere de lege.

2. *Contravențiunea* (art. 89 legea veche, 88 legea nouă) care stă la dispoziția agenților fiscali este un mijloc normal care motivează gestul fiscoșului atunci când părțile ascund adevăratul preț indicat prin act, dar care este fixat printr'un „*contra-înscris*”.

Dreptul fiscoșului este incontestabil de a descoperi

frauda prin orice mijloc și este nemărginit și jurisprudența constantă.

Tribunalul deci făcând o justă aplicare a textelor din legea timbrului constată că, în speță, fiscul nu poate uza decât de calea contestației indicată de art. 61 al. V și în consecință anulează procesul verbal de contravențiune.

Sentința este perfect juridică.

În același sens a se vedea Trib. Putna *Curierul Judiciar* 1924, No. 12, pag. 189 cu *Nota E. C. Decusară*.

ELIAS GRUNBERG

Congresul Uniunii Avocaților din România

În ziua de 9 cor. s'a deschis, la orele 10 jumătate, în sala teatrului Cazinoului din Constanța, Congresul Uniunii avocaților din România, sub președinția d-lui Dem. I. Dobrescu, Președintele Uniunii avocaților și Directorul revistei noastre.

După ce d-l Dobrescu a arătat pierderea pe care a încercat-o Țara întreagă prin moartea marelui Rege Ferdinand, a propus apoi Congresului, care a admis, să se expedieze M. S. Regelui Mihai următoarea telegramă:

Avocații români din întreaga țară, adunați în Congres la Constanța, exprimă devotamentul lor față de Dinastic și Tron și urează Regelui lor iubit să fie înțelept ca Regele Carol, leal ca Regele Ferdinand, iubitor ca Vodă-Cuza, viteaz ca Voevodul Mihai și legalitar ca un magistrat ideal, ca să fie Regele Justiției și pe tronul țării. După făuritorul României-Mari să avem făuritorul României-Noui.

Apoi d-l Dobrescu și-a dezvoltat Conferința sa asupra magistraturii, susținând că România are o magistratură de elită, care, pentru a fi ferită de orice atacuri, trebuie să devină autonomă. În concluzie a cerut desființarea legii accelerării judecăților, care — spune d-sa — a distrus justiția.

D-l avocat *Bârzan*, prodecanul Baroului Constanța, a salutat pe congresiști, urându-le spor la muncă.

D-l *Stelian Popescu*, ministrul justiției a declarat că nu face nici o deosebire între cele două magistraturi: aceea care judecă și aceea care pledează. Asigură pe congresiști că primul proiect de lege ce va depune în Parlament va fi acel pentru modificarea legii accelerării.

Sala întreagă izbucnește în aplauze.

Ministrul justiției mai declară că se va strădui să unifice justiția astfel ca spiritul latin să prepondereze în viitoarea legiuire.

Au mai vorbit d-nii *Dimitriu*, procuror general la Curtea de apel Constanța, avocatul Roșculeț, prefectul județului, *Dr. Pilescu* și *Profesorul Stănescu* în numele județului și orașului Constanța salutând pe congresiști.

La orele 1' congresiștii au plecat c'un tren special la Mamaia, unde li s'au servit masa.

La orele 4 redeschizându-se ședința sub președinția d-lui *C. L. Naumescu*, vice-președintele Uniunii avocaților, d-l *V. Toncescu* și-a dezvoltat interesanta sa conferință: Despre timbrele pe pledoarii.

Au mai vorbit d-nii avocați *Postelnicu*, *V. Tretinescu*, *Teodorescu*, *Bădulescu*, și *Vasilin* și s'a votat o moțiune în sensul celor discutate.

O RUGĂ ADRESATĂ JURIȘTILOR

Volumul „EXECUȚIUNEA SILITA IMOBILIARA“ de avocatul *N. Luca*, operă ce a apărut în editura „Curierului Judiciar“, fiind de mult epuizată, d-l Luca a binevoit să consimtă în mod cu totul gratuit, ca „Curierul Judiciar“ să scoată o nouă edițiune. În acest scop colaboratorul nostru d-l avocat *Constantin Popescu*, specializat în materie, s'a însărcinat cu revizuirea, aranjarea și complectarea materiei punând-o la punct cu tot cecece s'a mai produs în doctrină și jurisprudență.

Pentru ca lucrarea să fie cât mai complectă și să corespundă cât mai mult necesităților juriștilor atât din vechiul Regat cât și din ținuturile alipite, s'a hotărât ca opera să cuprindă și doctrina și jurisprudența cu privire la legile speciale din Ardeal, Bucovina și Basarabia.

Rugăm pe toți domnii magistrați și avocați cari au observațiuni de făcut cu privire la materia Execuțiunii silite imobiliare, sau au studii făcute, să binevoiască a ni le trimite, sau a ne da referințe asupra lucrărilor ce putem utiliza, la Redacția *Curierului Judiciar* București, Artei 5, căci le vom publica cu plăcere, și cu această ocaziune vom utiliza tot ceia ce va fi necesar pentru noul volum ce va avea să apară în cursul lunelor Septembrie-Octombrie a. c.

„CURIERUL JUDICIAR“

A apărut *Volumul IV* TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALĂ. Cursul Prof. I. Tanoviceanu, revăzut și complectat de d-nii: *Dr. Vintilă Dongoroz* în ce privește doctrina română și streină; *Dr. Eugen C. Decusară* în ce privește jurisprudența; *Dr. Corneliu Chiselășă*, consilier la Curtea de Casație, referințe pentru Bucovina și *Dr. Ștefan Laday*, referințe pentru Ardeal.

Acest volum cuprinde 900 pag. PROCEDURA PENALĂ.

Prețul 500 Lei. Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*, București, Strada Artei No 5, însoțite de cost la care se va adăoga lei 15 pentru porto postal recomandat.

Sub presă *Volumul V* ultimul care va apare în cursul lunii Octombrie a. c. Prețul tot 500 lei.

A apărut în Editura „*Curierului Judiciar*“: STUDII DE DOCTRINA JURIDICA CIVILA de *Constant. Ioanescu*, Avocat, doctor și laureat în drept din Paris. Prețul lei 60.

CAMBIA după legile în vigoare în vechiul Regat, Bucovina și Transilvania, de *I. N. Fințescu*, Docent de Drept Comercial la Universitatea din București, avocat. (VOL. II), cuprinzând: *Plata cambiei*; *Protestul*; *Regresul pentru cauțiune și pentru plată*; *Acțiunea cambială și excepțiunile*; *Cambii pierdute, furate și distruse (Amortizarea)*; *Decăderea și Prescripția*.

Vol. este imprimat pe hârtie velină elegant, cuprinde 310 pag. și este cartonat. Prețul 200 lei. Se expediază de *Curierul Judiciar* contra cost plus 15 lei pentru porto postal recomandat.

A apărut la Tip. *Curierul Judiciar* vol. I, partea I ELEMENTE DE DREPT ROMAN de *S. G. Longinescu*, Profesor de Drept Roman la Universitatea din București. Volumul, format mare, cuprinde 518 pag. Prețul 600 lei. Se expediază contra mandat postal, la care se va adăoga lei 15 pentru porto postal recomandat.